

Osobitná správa

Znečistenie miest v EÚ

V mestách je čistejší vzduch, ale stále príliš hlučno

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Obsah

	Body
Zhrnutie	I – XI
Úvod	01 – 15
Znečistenie miest, vážny zdravotný problém	01 – 05
Pravidlá EÚ	06 – 12
Ovzdušie	07 – 09
Hluk	10 – 11
Akčný plán nulového znečistenia	12
Úlohy a zodpovednosti	13 – 14
Rozpočet EÚ	15
Rozsah auditu a auditorský prístup	16 – 21
Pripomienky	22 – 90
Úspechy a nedostatky vo vykonávaní právnych predpisov EÚ	22 – 63
Napriek zlepšeniam sa normy EÚ v oblasti kvality ovzdušia vo vybraných mestách neustále nedodržiavajú	22 – 35
Nedostatky a oneskorenia pri oznamovaní znečistenia hlukom sťažujú posúdenie pokroku	36 – 46
Akčné plány sa nepoužívajú ako účinné nástroje riadenia	47 – 55
Presadzovanie práva zo strany Komisie nebolo vo vybraných mestách ani včasné, ani plne účinné	56 – 63
Mestá zápasia s účinným riešením znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom	64 – 90
Neistá účinnosť a spoločenské výzvy vykonávaných opatrení	65 – 80
Účinnosť opatrení brzdí nedostatočná koordinácia	81 – 87
Nedostatočné posúdenie výsledkov projektov financovaných EÚ	88 – 90
Záver a odporúčania	91 – 101

Prílohy

Príloha I – Vybrané mestá kontrolované na základe limitných hodnôt EÚ

Príloha II – Kontrolované projekty

Skratky

Glosár

Odpovede Komisie

Harmonogram

Audítorský tím

Zhrnutie

I Znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom považuje Svetová zdravotnícka organizácia za dve najvýznamnejšie environmentálne hrozby pre ľudské zdravie. Znečistený vzduch a environmentálny hluk sú zvyčajne horšie v mestských oblastiach, v ktorých žijú traja zo štyroch občanov EÚ.

II EÚ zaviedla pravidlá upravujúce kvalitu ovzdušia a hladín environmentálneho hluku, ktorých cieľom je chrániť svojich občanov. V Európskej zelenej dohode a akčnom pláne nulového znečistenia sa potvrdilo smerovanie opatrení EÚ stanovením cieľov na ďalšie znižovanie vplyvov znečisteného ovzdušia a nadmerného hluku na zdravie ľudí. Rozhodli sme sa vykonať túto prácu, pretože Komisia je v polovici plnenia svojich cieľov nulového znečistenia do roku 2030. Právny rámec EÚ v oblasti ovzdušia sa reviduje s cieľom zaviesť prísnejšie normy do roku 2030, ale smernica EÚ o environmentálnom hluku z roku 2002 nebola nikdy revidovaná. Cieľom tohto auditu je pomôcť tvorcom politik prijať účinné opatrenia proti škodlivému znečisteniu.

III V našej správe sme skontrolovali, či sa existujúci právny rámec riadne vykonáva a či prijaté opatrenia boli účinné pri zlepšovaní kvality ovzdušia a znižovaní hladín hluku vo vybraných krajinách (Grécko, Španielsko a Poľsko) a mestách, t. j. v Aténach, Barcelone a Krakove. Komisia odhaduje, že výška podpory EÚ zameranej na ciele na dosiahnutie čistého ovzdušia dosiahla v období 2014 – 2020 približne 46,4 mld. EUR a v období 2021 – 2027 185,5 mld. EUR. Preskúmali sme opatrenia zamerané na riešenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom vrátane tých, ktoré využívali finančnú podporu EÚ. Preskúmali sme aj opatrenia Komisie na presadzovanie vykonávania príslušných právnych predpisov EÚ.

IV Zistili sme, že hoci sa kvalita ovzdušia v EÚ aj vo vybraných mestách zlepšuje, normy kvality ovzdušia neboli vždy splnené alebo boli splnené len nedávno. Súčasnú preskúvanie smerníc EÚ o kvalite okolitého ovzdušia, ktorým sa sprísnia existujúce normy kvality ovzdušia, si bude vyžadovať, aby vybrané mestá ďalej zvyšovali svoje úsilie.

V Je ťažké posúdiť pokrok dosiahnutý pri znižovaní znečistenia hlukom. Je to spôsobené najmä nedostatkami a oneskoreniami pri posudzovaní a oznamovaní rozsahu znečistenia hlukom zo strany väčšiny členských štátov EÚ. Nedostatky v mapovaní hluku pripravujú orgány o základné údaje o vystavení občanov škodlivým hladinám hluku.

VI Na rozdiel od pravidiel EÚ o kvalite ovzdušia neexistujú žiadne limitné hodnoty ani ciele EÚ v oblasti zníženia hluku. Zistili sme, že opatrenia proti hluku nie sú vo vybraných mestách prioritou a v najlepšom prípade sa vykonávajú len čiastočne. Zastávame názor, že chýbajúce ciele EÚ v oblasti znižovania hluku odrádzajú členské štáty, aby uprednostňovali opatrenia na účinné zníženie hluku. Poznamenávame tiež, že prahové hodnoty pre oznamovanie hluku sa vzťahujú len na časť obyvateľstva EÚ, ktorá môže byť vystavená škodlivým hladinám hluku.

VII V prípade nedodržania príslušných právnych predpisov EÚ, napr. prekročenie limitných hodnôt kvality ovzdušia alebo chýbajúce strategické nástroje na riadenie hluku, sa Komisia nimi môže zaoberať a začať postup v prípade nesplnenia povinnosti proti príslušnému členskému štátu. Zistili sme, že postupy Komisie v prípade nesplnenia povinnosti boli často pomerne zdĺhavé a v niektorých prípadoch čiastočne neúčinné pri riešení príslušného nesúladu.

VIII V záujme účinného riešenia znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom v mestských oblastiach by regióny a mestá mali vypracovať a vykonávať akčné plány. V niektorých prípadoch sme zistili, že akčné plány vo vybraných mestách sa buď oneskorili, alebo neboli vypracované vôbec, čo zabránilo včasným a účinným reakciám na takéto znečistenie.

IX Zistili sme tiež, že účinnosť kontrolovaných opatrení prijatých na boj proti znečisteniu ovzdušia a znečistenia hlukom na miestnej úrovni sa často znižovala nedostatočným plánovaním a koordináciou zo strany národných a regionálnych orgánov. V dôsledku toho sa plánované riešenia niekedy znížili alebo odložili.

X Pri analýze vybraných projektov so zložkou financovania EÚ, ktorá potenciálne prispela k zlepšeniu kvality ovzdušia a zníženiu znečistenia hlukom, sme zistili, že často nebolo možné posúdiť ich účinnosť, a teda ani účinnosť zodpovedajúceho financovania EÚ. Dôvodom boli chýbajúce osobitné ukazovatele projektov, ktoré by umožnili posúdiť výsledok projektu vo vzťahu k jeho prínosu k lepšej kvalite ovzdušia a nižším hladinám hluku.

XI Na základe našich zistení odporúčame, aby Komisia posúdila uskutočniteľnosť:

- zavedenia cieľov EÚ v oblasti znižovania hluku a limitov hluku do smernice o environmentálnom hluku
- zosúladenia vykazovania prahových hodnôt platných pre expozíciu hluku čo najviac s prahovými hodnotami odporúčanými Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Úvod

Znečistenie miest, vážny zdravotný problém

01 Traja zo štyroch občanov EÚ žijú v mestských oblastiach¹ a proces urbanizácie pokračuje, čo má často nepriaznivý vplyv na kvalitu životného prostredia. Občania EÚ sú vystavení znečisteniu z mnohých zdrojov, ako je vzduch, hluk, svetlo alebo odpadové vody. Znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom patria medzi naliehavé environmentálne výzvy, ktorým čelí EÚ².

02 Znečistenie ovzdušia je vymedzené ako koncentrácia kontaminantov alebo znečisťujúcich látok v ovzduší, ktorá má negatívny vplyv na ľudské zdravie alebo má iné škodlivé účinky na životné prostredie (pozri [rámček 1](#) a [ilustráciu 2](#)). Rôzne činnosti vytvárajú emisie, ktoré znečisťujú ovzdušie (pozri [ilustráciu 1](#)).

¹ *Urban-rural Europe*, Eurostat, konzultované v marci 2024.

² Znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom, EP, 2024; *Air pollution and health*, EEA, 2022.

Rámček 1

Hlavné látky znečisťujúce ovzdušie škodlivé pre zdravie v roku 2022

Tuhé častice (**PM**) sa zvyčajne klasifikujú ako častice PM_{10} alebo $PM_{2.5}$ podľa ich veľkosti. Častice PM_{10} and $PM_{2.5}$ sa vypúšťajú najmä po spaľovaní tuhých palív na vykurovanie domácností (vykurovanie domácností je zodpovedné za 43 % PM_{10} a 62 % $PM_{2.5}$). V tých častiach Európy, kde domácnosti na kúrenie stále používajú tuhé palivo, sa počas silnejších zím zvykne zvýšiť objem emisií látok znečisťujúcich ovzdušie, najmä tuhých častíc. Niektoré tuhé častice pochádzajú z prírodných zdrojov, ako je morská soľ, saharský prach a sopky, zatiaľ čo iné druhy (tzv. sekundárne tuhé častice) sú výsledkom chemických reakcií, ku ktorým dochádza v atmosfére.

Oxid dusičitý (NO_2) je znečisťujúci plyn červenohnedej farby. Ide o jeden z oxidov dusíka (**NO_x**). Hlavným zdrojom NO_x je cestná doprava, ktorá predstavuje 49 % takýchto emisií.

Oxid siričitý (SO_2) je bezfarebný znečisťujúci plyn s ostrým zápachom. Odvetvie dodávok energie je hlavným zdrojom emisií SO_2 so 44 % podielom.

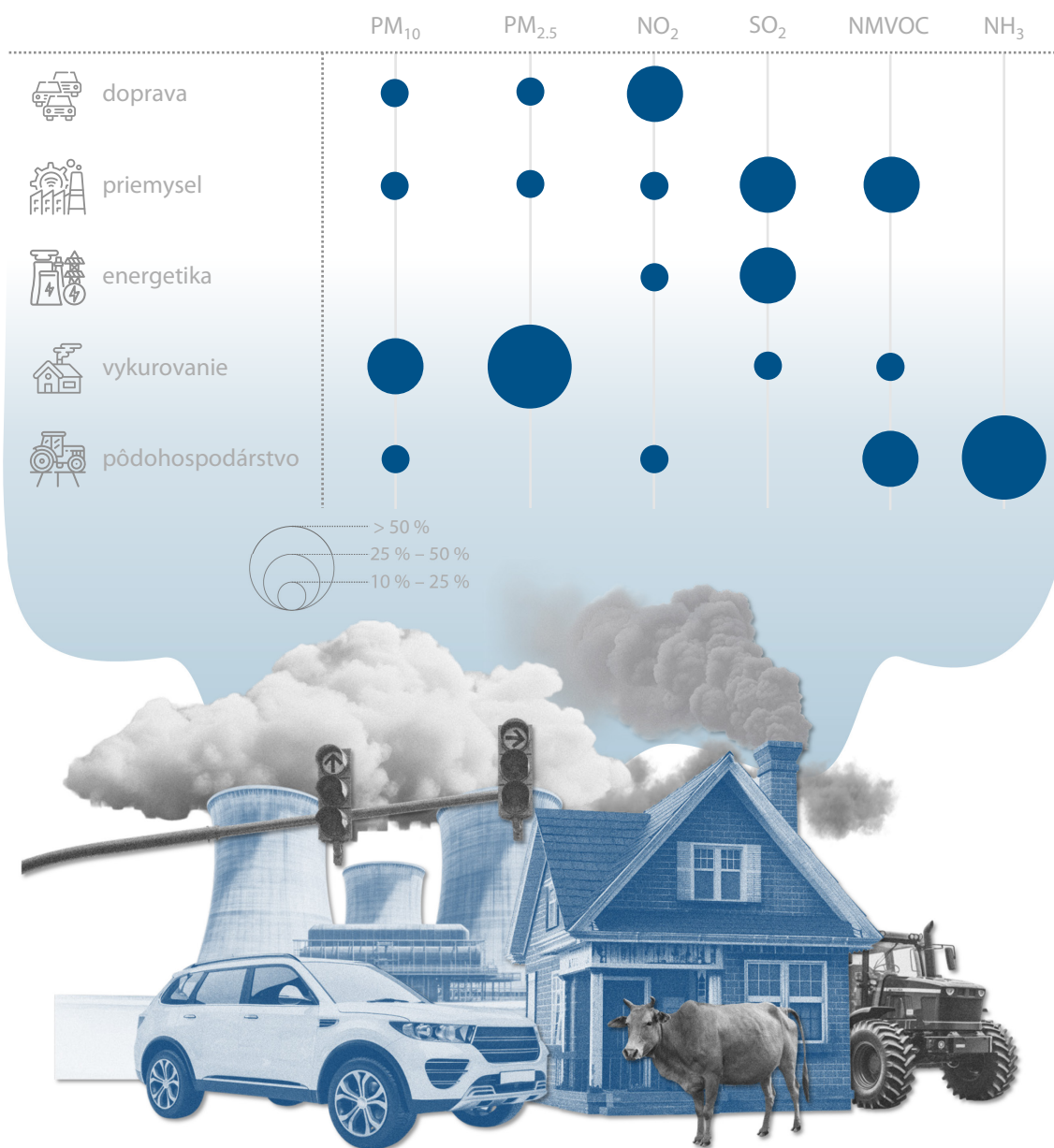
Prízemný ozón (O_3) je bezfarebný plyn vytvorený v blízkosti zeme chemickými reakciami znečisťujúcich látok, napríklad (NO_x), ktoré vznikajú pri slnečnom žiarení. Ozón sa do Európy prenáša aj z iných častí severnej pologule a z hornej atmosféry.

Nemetánové prchavé organické zlúčeniny (NMVOC) pozostávajú zo zmesi organických zlúčenín s rôznym chemickým zložením. Hlavnými zdrojmi sú výrobné a ťažobné odvetvia, ktoré produkujú 46 % takýchto znečisťujúcich látok.

Amoniak (NH_3) je bezfarebný plyn pochádzajúci najmä z odvetvia poľnohospodárstva, ktoré je zodpovedné za 93 % takýchto emisií. Amoniak významne prispieva k tvorbe $PM_{2.5}$ v atmosfére.

Zdroj: Európska environmentálna agentúra (EEA).

Ilustrácia 1 – Podiel znečisťujúcej látky na emisiách z daného zdroja, 2022

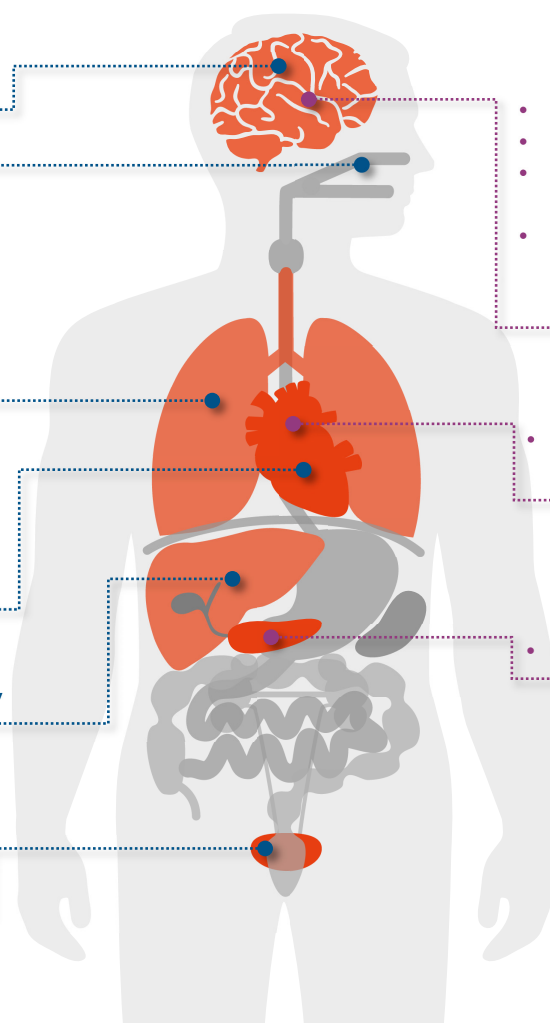
Zdroj: EDA na základe údajov EEA.

03 Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) je znečistenie ovzdušia jedným z najväčších environmentálnych rizík pre zdravie³. Európska environmentálna agentúra (EEA) odhaduje, že v roku 2021 predčasne zomrelo v EÚ 253 000 ľudí v dôsledku znečistenia ovzdušia tuhými časticami ($PM_{2.5}$), 52 000 oxidom dusičitým (NO_2) a 22 000 ozónom (O_3)⁴. Vystavenie vysokým úrovňam znečistenia ovzdušia prispieva k ďalším negatívnym zdravotným problémom, ako je astma, mŕtvica, ischemická choroba srdca a rakovina pľúc (pozri *ilustráciu 2*)⁵.

Ilustrácia 2 – Závažné zdravotné problémy spôsobené znečistením ovzdušia a hlukom

Ovzdušie

- Bolesť hlavy a úzkosť
- Vplyv na centrálny nervový systém
- Podráždenie očí, nosa a hrdla
- Dýchacie ťažkosti
- Podráždenie, zápal a infekcie
- Astma a znížená funkcia pľúc
- Rakovina pľúc
- Chronická obštrukčná choroba pľúc
- Kardiovaskulárne ochorenia
- Ischemická choroba srdca
- Vplyv na pečeň, slezinu a krv
- Vplyv na reprodukčný systém

Hluk

- Poruchy spánku
- Podráždenie
- Kognitívne postihnutie
- Problémy s duševným zdravím
- Kardiovaskulárne ochorenia
- Diabetes typu 2

Zdroj: EDA na základe údajov WHO.

³ *Ambient (outdoor) air pollution*, WHO, konzultované v marci 2024.

⁴ *Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease 2023*, EEA.

⁵ *Health impact of air pollution*, WHO, konzultované v marci 2024.

04 Environmentálny hluk znamená neželaný alebo škodlivý vonkajší zvuk vytvorený ľudskou činnosťou. Cestná doprava je hlavným zdrojom škodlivého environmentálneho hluku, t. j. znečistenia hlukom, po ktorej nasleduje železničná a letecká doprava. WHO zastáva názor, že environmentálny hluk je druhým najväčším environmentálnym faktorom, ktorý po znečistení ovzdušia prispieva k zaťaženiu chorobami v EÚ⁶. Dlhodobé vystavenie environmentálnemu hluku prispieva každoročne k 48 000 novým prípadom srdcových chorôb a 12 000 predčasným úmrtiam v Európe⁷.

05 EEA odhaduje, že najmenej každý piaty človek v EÚ je vystavený škodlivým hladinám hluku⁸. Dlhodobé vystavenie nadmernému hluku môže mať nepriaznivé účinky na zdravie, ako sú poruchy spánku, kardiovaskulárne ochorenia, podráždenie, kognitívne postihnutie a problémy s duševným zdravím (pozri [ilustrácia 2](#)). [Hluk z cestnej premávky](#) bol identifikovaný ako hlavný zdroj znečistenia hlukom vo všetkých mestách v EÚ (pozri [ilustráciu 3](#)).

Ilustrácia 3 – Hlavné zdroje znečistenia hlukom oznámené v súlade s právnymi predpismi EÚ

Zdroj: EDA.

⁶ *Burden of disease from environmental noise*, 2011, WHO a JRC.

⁷ Uplatňuje sa na 33 partnerských krajín EHP okrem Turecka, [zdravotné riziká spôsobené environmentálnym hlukom v Európe](#), EHP.

⁸ *Noise pollution and health*, EEA, konzultované v marci 2024.

Pravidlá EÚ

06 Právnym základom pre činnosť EÚ v oblasti kvality ovzdušia a v oblasti hluku sú články 191 a 192 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Tieto články umožňujú EÚ konať v záujme zachovania, ochrany a zlepšovania kvality životného prostredia a ochrany ľudského zdravia.

Ovzdušie

07 Dve smernice o kvalite okolitého ovzdušia⁹ sú základným kameňom politiky EÚ v oblasti čistého ovzdušia. Stanovujú sa v nich právne normy na predchádzanie škodlivým účinkom znečistenia ovzdušia na ľudské zdravie a životné prostredie alebo na ich zníženie. Stanovujú sa v nich aj limitné hodnoty a cieľové hodnoty pre najškodlivejšie znečisťujúce látky v ovzduší. Od členských štátov sa vyžaduje, aby monitorovali kvalitu ovzdušia a vypracovali plány kvality ovzdušia v prípade prekročenia limitných a cieľových hodnôt EÚ.

08 Smernicou o znížení národných emisií určitých látok (NECD) sa regulujú emisie látok znečisťujúcich ovzdušie v EÚ. Stanovujú sa v nej záväzky znižovania emisií na úrovni krajiny, pokiaľ ide o päť látok znečisťujúcich ovzdušie presahujúcich štátne hranice, konkrétne oxid siričitý (SO₂), oxidy dusíka (NO_x), nemetánové prchavé organické zlúčeniny (NMVOC), amoniak (NH₃) a tuhé častice (PM_{2.5}). Tieto znečisťujúce látky, ktoré sa čiastočne prekrývajú s látkami regulovanými v smerniciach o kvalite okolitého ovzdušia, prispievajú k zlej kvalite ovzdušia, ktorá ovplyvňuje zdravie ľudí a ekosystémov.

09 EÚ tiež vymedzila emisné normy pre hlavné zdroje znečistenia, ako sú odvetvia energetiky, dopravy a priemyslu. Jej smernice a nariadenia sa zameriavajú na konkrétne zdroje znečistenia, ako sú spaľovacie kotly pre domácnosti, priemyselné emisie (vrátane intenzívneho chovu hospodárskych zvierat), výfukové emisie (na ktoré sa vzťahujú skúšky spôsobilosti cestnej premávky) a emisie terénnych vozidiel, ako aj normy kvality palív¹⁰.

⁹ Smernica 2004/107/ES a smernica 2008/50/ES.

¹⁰ *Air pollution from key sources*, Európska komisia.

Hluk

10 Pravidlá EÚ zamerané na ochranu ľudského zdravia pred účinkami environmentálneho hluku sú zakotvené v smernici o environmentálnom hluku z roku 2002 (END). V tejto smernici sa od členských štátov vyžaduje, aby vypracovali strategické hlukové mapy na posúdenie vystavenia obyvateľstva environmentálnemu hluku. Informácie o environmentálnom hluku a jeho účinkoch sú sprístupnené verejnosti. Od členských štátov sa tiež vyžaduje, aby vypracovali akčné plány na zníženie znečistenia hlukom.

11 Okrem toho sa právne predpisy EÚ zaoberajú hlavnými zdrojmi znečistenia hlukom uložením rôznych požiadaviek vrátane obmedzení hluku z cestnej, leteckej a železničnej dopravy, ako aj hluku spôsobeného zariadeniami vo voľnom priestranstve.

Akčný plán nulového znečistenia

12 Nedávno, v roku 2021 Komisia v rámci Európskej zelenej dohody stanovila konkrétne ciele na zníženie znečisteného ovzdušia a škodlivého hluku do roku 2030¹¹. Cieľom je znížiť vplyv znečistenia ovzdušia na zdravie (predčasné úmrtia) o viac než 55 % v porovnaní s rokom 2005 a počet ekosystémov ohrozených znečistením ovzdušia o 25 %, ako aj znížiť počet ľudí s chronickými poruchami spôsobenými hlukom z dopravy o 30 %. Tieto ciele EÚ však nie sú pre členské štáty záväzné.

Úlohy a zodpovednosti

13 Generálne riaditeľstvo Komisie pre životné prostredie (GR ENV) je primárne zodpovedné za dohľad a presadzovanie vykonávania smerníc o ovzduší a hluku, zatiaľ čo Európska environmentálna agentúra (EEA) poskytuje informácie a spravuje údaje o kvalite ovzdušia a hluku. Úlohou EEA je aj poskytovať podporu Komisii pri vykonávaní smerníc a členským štátom pri plnení požiadaviek na podávanie správ. Sektorové generálne riaditeľstvá sú zvyčajne zodpovedné za právne predpisy týkajúce sa zdrojov.

¹¹ Akčný plán nulového znečistenia, COM(2021) 400.

14 Vnútroštátne orgány sú s podporou Komisie zodpovedné za začlenenie ustanovení smerníc do vnútroštátneho práva a ich vykonávanie. Členské štáty v súlade so zásadou subsidiarity rozhodujú o opatreniach špecifických pre svoje národné, regionálne a miestne okolnosti. Sú zodpovedné za monitorovanie, hodnotenie a podávanie správ o znečistení ovzdušia a znečistení hlukom a za vypracovanie plánov na zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie environmentálneho hluku. Mnohé zodpovednosti sa delegujú na regionálne a miestne orgány vrátane zástupcov miest, pretože najlepšie dokážu identifikovať a riešiť potreby obyvateľov.

Rozpočet EÚ

15 Opatrenia prispievajúce k politike čistého ovzdušia môžu získať podporu z rôznych zdrojov financovania EÚ, napr. z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF), európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), programu Horizont 2020 a Horizont Európa a Nástroja na prepájanie Európy (NPE). Komisia vytvorila metodiku [sledovania čistého ovzdušia](#), ktorá sa používa na odhad výšky podpory EÚ zameranej na ciele v oblasti čistého ovzdušia, ktorá predstavuje približne 46,4 mld. EUR v programovom období 2014 – 2020 a 185,5 mld. EUR v programovom období 2021 – 2027. Komisia však nemá žiadny odhad finančných prostriedkov EÚ, ktoré prispievajú k cieľom znižovania hluku.

Rozsah auditu a audítorský prístup

16 Tento audit sa týkal politik EÚ zameraných na znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom v mestských oblastiach. Poskytuje prehľad o opatreniach prijatých Komisiou, členskými štátmi a vybranými mestami na prevenciu a zníženie znečisteného ovzdušia a nadmerných hladín hluku. Toto je naša druhá správa o znečistení ovzdušia; prvá bola uverejnená v roku 2018¹².

17 Rozhodli sme sa vykonať tento audit, pretože znečistenie ovzdušia aj znečistenie hlukom majú významné nepriaznivé účinky na zdravie ľudí a životné prostredie. Komisia je takmer v polovici vykonávania svojho akčného plánu nulového znečistenia s konkrétnymi cieľmi v oblasti znižovania znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom do roku 2030. Obe smernice o kvalite okolitého ovzdušia boli zrevidované a zlúčené v októbri 2024 a okrem iného sa zaviedli prísnejšie normy kvality ovzdušia, ktoré musia členské štáty splniť do roku 2030. Naproti tomu smernica o environmentálnom hluku nebola nikdy revidovaná, s výnimkou jej príloh. Naše závery a odporúčanie by mohli prispieť k lepšiemu vykonávaniu revidovaných pravidiel EÚ o kvalite ovzdušia a k posúdeniu súčasných pravidiel týkajúcich sa vystavenia hluku.

18 Preskúmali sme, či boli opatrenia Komisie a členských štátov účinné pri ochrane občanov a životného prostredia pred znečistením ovzdušia a znečistením hlukom. Na zodpovedanie hlavnej audítorskej otázky sme posúdili, či:

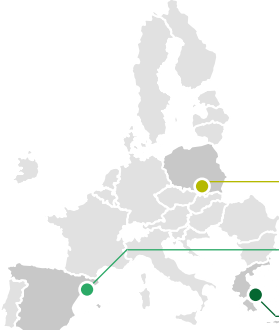
- o Komisia a členské štáty náležite implementovali právne predpisy EÚ,
- o vybrané opatrenia vrátane opatrení financovaných EÚ účinne prispeli k zníženiu znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom.

19 Naš audit sa zamerail na právne predpisy EÚ na ochranu občanov pred najškodlivejšími látkami znečisťujúcimi ovzdušie a nadmerným hlukom, konkrétne na smernicu o kvalite okolitého ovzdušia z roku 2008, smernicu o znížení národných emisií určitých látok (NECD) a smernicu o environmentálnom hluku (END). Analyzovali sme opatrenia Komisie na presadzovanie vykonávania príslušných právnych predpisov EÚ do júla 2024. Nepreskúmali sme vykonávanie odvetvových právnych predpisov EÚ týkajúcich sa emisií do ovzdušia a hluku pri zdroji.

¹² Osobitná správa 23/2018.

20 Na posúdenie účinnosti národných a miestnych opatrení zameraných na dosiahnutie cieľov stanovených v právnych predpisoch EÚ sme vybrali tri členské štáty a mestá: Atény v Grécku, Barcelonu v Španielsku a Krakov v Poľsku. Na účely auditu sme vybrali mestské oblasti v súvislosti so znečistením ovzdušia a hlukom, ktoré riadi jeden orgán. Tento výber nám umožnil pokryť mestské oblasti, ktoré sú postihnuté rôznymi zdrojmi znečistenia ovzdušia v kombinácii so zvýšenými hladinami hluku (pozri [ilustráciu 4](#)). Preskúmali sme opatrenia prijaté na riešenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom vrátane opatrení podporovaných projektmi financovanými EÚ v programových obdobiach 2014 – 2020 a 2021 – 2027 (13 projektov spolu, 4 v Barcelone, 4 v Krakove a 5 v Aténach). V rámci tohto auditu sme nepreskúmali metodiku Komisie v oblasti sledovania čistého ovzdušia ani výsledné odhadované hodnoty.

Ilustrácia 4 – Kritériá výberu miest

	Ovzdušie			Hluk			
	NO ₂	PM ₁₀ , PM _{2.5}	O ₃	cesty	železnice	letiská	priemysel
Krakov	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Barcelona	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Atény	✓	✓	✓	✓			

Zdroj: EDA.

21 Na *ilustrácii 5* uvádzame, ako sme zbierali dôkazy.

Ilustrácia 5 – Audítorské dôkazy

* Ecologistas en Acción, Eixample Respira, Plataforma per la Qualitat de l'Aire, Krakowski Alarm Smogowy a Elliniki Etairia (Spoločenstvo pre životné prostredie a kultúrne dedičstvo).

Zdroj: EDA.

Pripomienky

Úspechy a nedostatky vo vykonávaní právnych predpisov EÚ

Napriek zlepšeniam sa normy EÚ v oblasti kvality ovzdušia vo vybraných mestách neustále nedodržiavajú

22 V smernici o kvalite okolitého ovzdušia sa od členských štátov vyžaduje, aby monitorovali a posudzovali kvalitu ovzdušia v mestských oblastiach. Vnútroštátne orgány musia Komisii každoročne oznamovať aj údaje o kvalite ovzdušia¹³. Na druhej strane v smernici o znížení národných emisií určitých látok sa členským štátom ukladá povinnosť znížiť národné emisie hlavných látok znečisťujúcich ovzdušie¹⁴. Preskúmali sme, či si členské štáty plnia oznamovacie povinnosti. Analyzovali sme aj údaje o kvalite ovzdušia v troch vybraných mestách s cieľom posúdiť trend znečistenia ovzdušia v posledných rokoch, ako aj pokrok dosiahnutý pri plnení národných záväzkov v oblasti znižovania emisií.

Smernica o kvalite okolitého ovzdušia

23 V súlade so smernicou o kvalite okolitého ovzdušia musia členské štáty vymedziť zóny kvality ovzdušia a posúdiť v nich kvalitu ovzdušia¹⁵. Kvalita ovzdušia v EÚ sa monitoruje a posudzuje na základe noriem kvality ovzdušia stanovených pre jednotlivé znečisťujúce látky v smernici o kvalite okolitého ovzdušia. Tieto normy umožňujú posúdiť koncentráciu rôznych látok znečisťujúcich ovzdušie, najmä na miestach, kde žije väčšina občanov.

24 O štandardných hodnotách smernice o kvalite okolitého ovzdušia rozhoduje Európsky parlament a Rada na základe návrhu Komisie a sú pre členské štáty právne záväzné. Zohľadňujú sa v nich usmernenia¹⁶ WHO o kvalite ovzdušia založené na dôkazoch, v ktorých sa stanovuje súvislosť medzi znečistením ovzdušia a jeho vplyvom na zdravie. V usmerneniach WHO sa uvádza, že pri stanovovaní noriem možno zohľadniť aj iné prvky ako len vedecké dôkazy a aspekty verejného zdravia (pozri [rámček 2](#)).

¹³ Články 1.1, 4 a 27.2 smernice o kvalite okolitého ovzdušia.

¹⁴ Článok 1.1 smernice o znížení národných emisií určitých látok.

¹⁵ Článok 4 smernice o kvalite okolitého ovzdušia.

¹⁶ *Global air quality guidelines*, WHO, 2021.

Rámček 2

Normy a ciele kvality ovzdušia vymedzené WHO

„Normy kvality ovzdušia môžu byť založené výlučne na vedeckých dôkazoch a aspektoch verejného zdravia. Môžu sa však preskúmať aj iné prvky, ako sú právne aspekty, náklady a prínosy alebo nákladová efektívnosť. V praxi existuje v právnom rámci vo všeobecnosti niekoľko príležitostí na riešenie ekonomických záležitostí, ako aj záležitostí súvisiacich s technologickou realizovateľnosťou, infraštruktúrnymi opatreniami a sociálno-politickými aspektmi. Môžu sa zväžiť počas procesu stanovovania noriem alebo pri navrhovaní vhodných opatrení na reguláciu emisií“.

„Hoci dosiahnutie úrovni usmernení pre kvalitu ovzdušia by malo byť konečným cieľom opatrení na vykonávanie usmernení, môže to byť náročná úloha pre mnohé krajiny a regióny, ktoré zápasia s vysokou úrovňou znečistenia ovzdušia. Preto by sa postupný pokrok v zlepšovaní kvality ovzdušia, ktorý je viditeľný dosiahnutím priebežných cieľov, mal považovať za kritický ukazovateľ zlepšovania zdravotných podmienok obyvateľstva“.

Zdroj: *Global air quality guidelines*, WHO, 2021.

25 Normy EÚ v oblasti kvality ovzdušia z roku 2008 sú menej prísne ako normy odporúčané WHO v roku 2005. V našej osobitnej správe z roku 2018 sme odporučili, aby Komisia aktualizovala limitné a cieľové hodnoty EÚ v súlade s najnovšími usmerneniami WHO¹⁷. V *revízii* smernice o kvalite okolitého ovzdušia z roku 2024 sa stanovujú revidované normy kvality ovzdušia, ktoré sa majú splniť do roku 2030 a ktoré sú bližšie k odporúčaniam WHO (pozri *ilustráciu 6*), s možnosťou zosúladenia s nimi do roku 2050¹⁸.

¹⁷ Osobitná správa 23/2018, odporúčanie 2 písm. a).

¹⁸ P9_TA(2024)0319, EP.

Ilustrácia 6 – Normy kvality ovzdušia

má sa dosiahnuť do roku 2030   nový limit zvýšená ambícia limit zostáva rovnaký

	Súčasná limitná hodnota EÚ		Nové limitné hodnoty EÚ	Usmernenia WHO ku kvalite ovzdušia z roku 2021	Priemerované obdobie
NO ₂	200 Max. 18 x		200 Max. 3 x	Nevzťahuje sa	jedna hodina (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	Nevzťahuje sa		50 Max. 18 x	25 Max. 4x*	jeden deň (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	40		20	10	V kalendárnom roku (µg/m ³)
PM ₁₀	50 Max. 35x		45 Max. 18x	45 Max. 4x*	jeden deň (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	40		20	15	V kalendárnom roku (µg/m ³)
PM _{2,5}	Nevzťahuje sa		25 Max. 18x	15 Max. 4x*	jeden deň (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	25		10	5	V kalendárnom roku (µg/m ³)
SO ₂	350 Max. 24x		350 Maximálne 3 x	Nevzťahuje sa	jednu hodinu (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	125 Max. 3x		50 Max. 18x	40 Max. 4x*	jeden deň (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok
	Nevzťahuje sa		20	Nevzťahuje sa	V kalendárnom roku (µg/m ³)
O ₃	120 Max. 25 dní		120 Max. 18 dní	Nevzťahuje sa	cieľová hodnota denná maximálna osemhodinová stredná hodnota (µg/m ³) Povolené prekročenia za rok priemer za 3 roky
	120**		100***	100 Max. 4x*	dlhodobý cieľ denná maximálna osemhodinová stredná hodnota (µg/m ³) v kalendárnom roku
	Nevzťahuje sa		Nevzťahuje sa	60	obdobie s najvyššími hodnotami priemer dennej maximálnej osemhodinovej strednej hodnoty koncentrácie (µg/m ³) za šesť po sebe nasledujúcich mesiacov s najvyššou šesťmesačnou priebežnou priemernou koncentráciou

* 3 až 4 dni v roku zodpovedajú 99. percentilu denných meraní za 1 rok.

** Dlhodobý cieľ bez pevne stanoveného termínu.

*** Má sa dosiahnuť do roku 2050.

Zdroj: EDA na základe údajov WHO a Komisie.

26 Zistili sme, že vo všeobecnosti všetky členské štáty pravidelne nahlasujú agentúre EEA údaje o kvalite ovzdušia (zozbierané prostredníctvom siete meracích staníc¹⁹). Úplnosť nahlásených údajov umožňuje posúdiť trend kvality ovzdušia v EÚ.

27 Z dostupných údajov vyplýva, že kvalita ovzdušia v EÚ sa v skutočnosti celkovo zlepšila. Podľa agentúry EEA a členských štátov, ktoré oznámili súlad s normami EÚ, šesť členských štátov v roku 2013 prekročilo ročný limit EÚ pre PM₁₀ a 19 prekročilo svoj ročný limit NO₂. Podobný počet porušení sme uviedli v našej osobitnej správe z roku 2018²⁰. V roku 2022 štyri členské štáty prekročili ročný limit EÚ pre PM₁₀ a 10 prekročilo svoje ročné limitné hodnoty NO₂²¹.

28 Komisia dosahuje pokrok pri plnení svojho cieľa nulového znečistenia (pozri bod 12), ktorý si vyžaduje, aby do roku 2030 znížila vplyv znečistenia ovzdušia na zdravie, pokiaľ ide o počet predčasných úmrtí o viac než 55 % v porovnaní s rokom 2005. V roku 2005 došlo v EÚ k 431 114 predčasným úmrtiam v dôsledku vystavenia PM_{2.5}. V roku 2021 tento údaj klesol na 253 305, čo predstavuje zníženie o 41 % v porovnaní s rokom 2005.

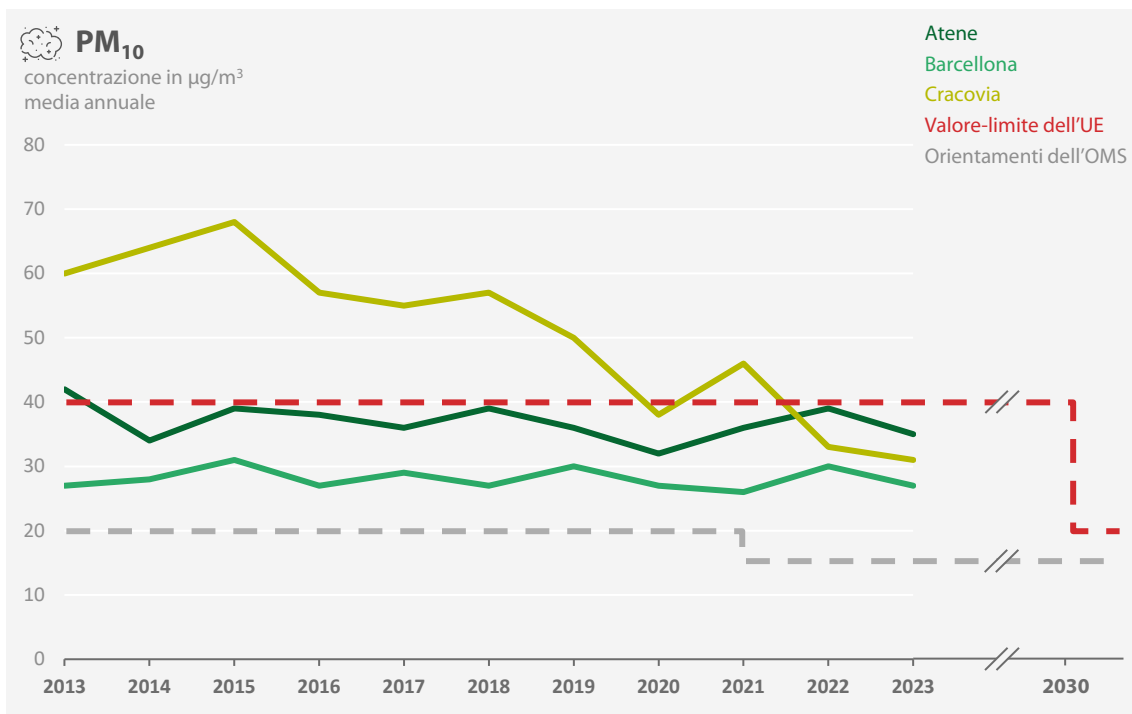
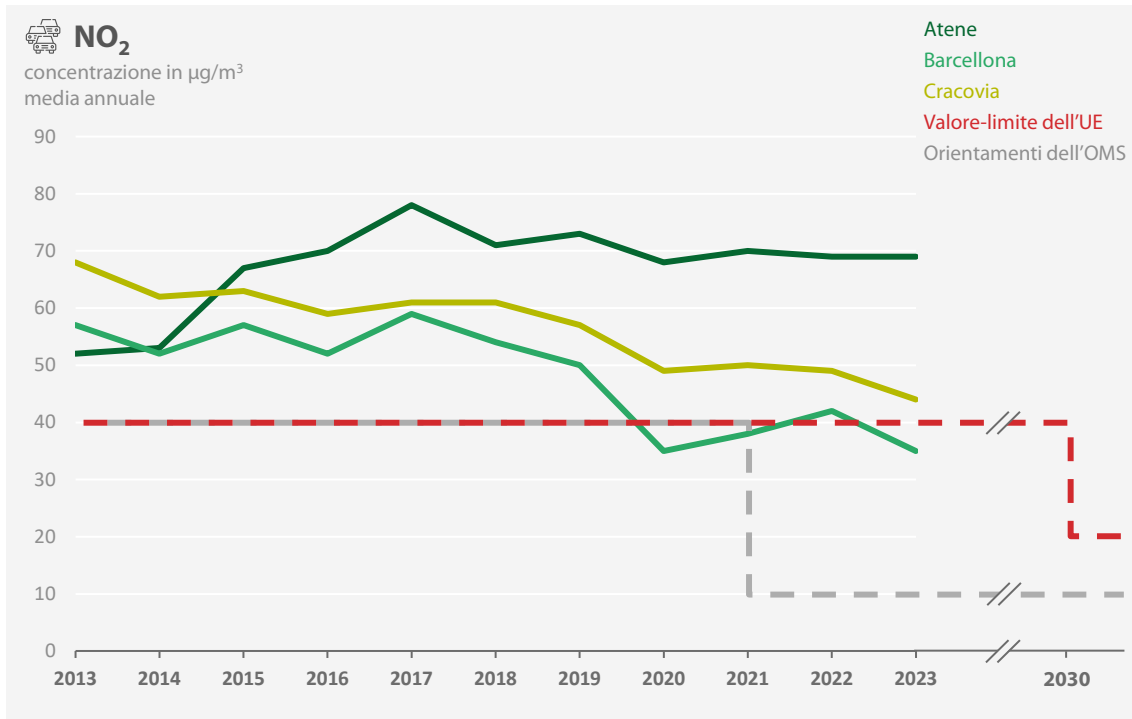
29 Koncentrácia znečistenia ovzdušia v troch vybraných mestách sa v priebehu rokov takisto znížila, ale len nedávno sa dokázali priblížiť k niektorým zo súčasných limitov EÚ a budú musieť zintenzívniť svoje úsilie, aby splnili nadchádzajúce prísnejšie normy EÚ do roku 2030 (pozri *ilustráciu 7* a *prílohu I*). Znečistenie NO₂ spôsobené odvetvím dopravy predstavuje spoločnú výzvu pre všetky tri mestá. Atény stále zápasia s príliš vysokými úrovňami ozónu, rovnako ako Krakov s tuhými časticami.

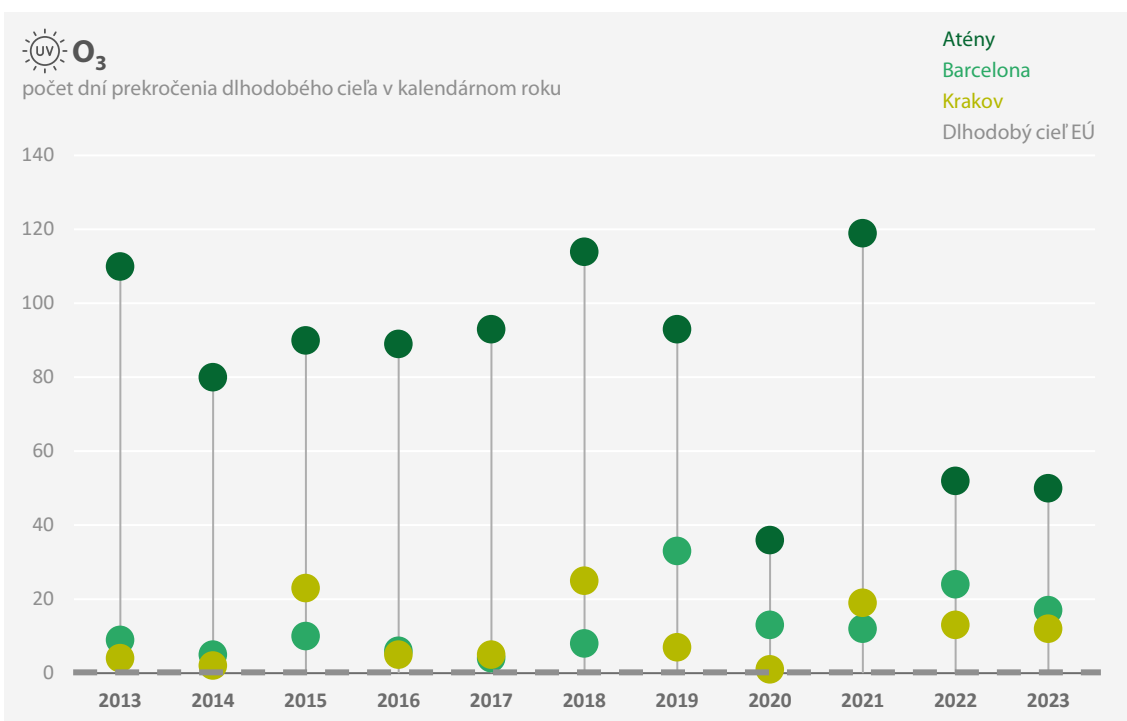
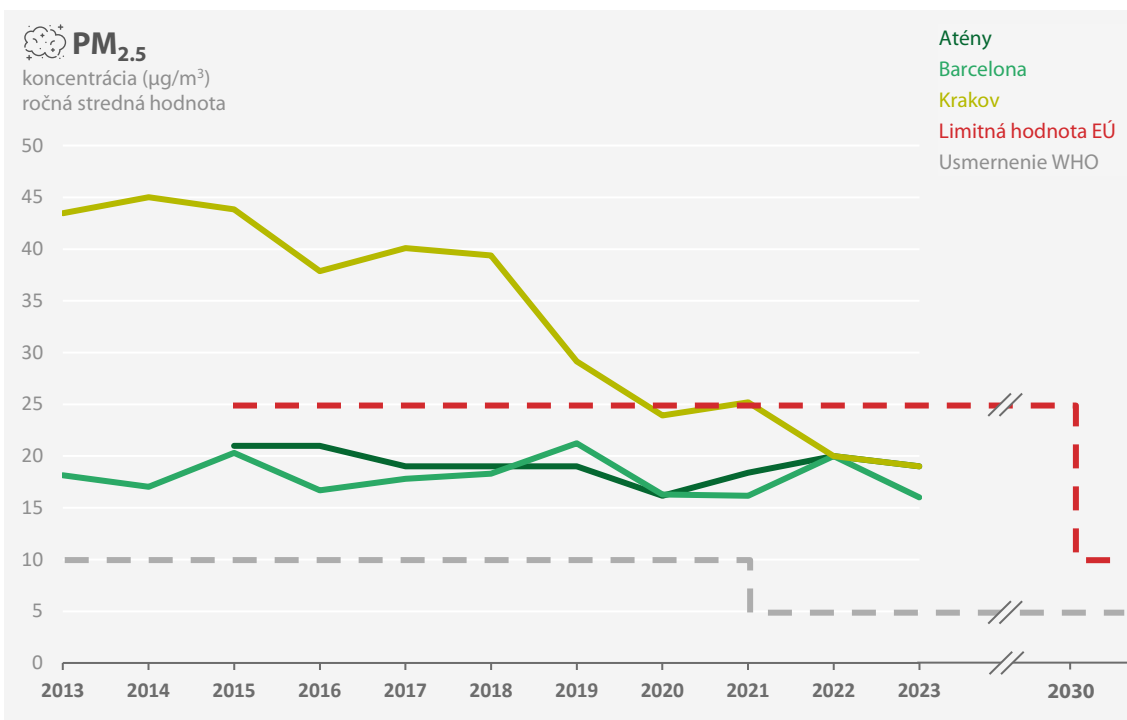
¹⁹ [Centrálny register údajov](#), Európska environmentálna informačná a monitorovacia sieť, konzultované v júni 2024.

²⁰ [Osobitná správa 23/2018](#), bod 28.

²¹ [Zhrnutie výsledkov](#), EEA, konzultované v júli 2024.

Ilustrácia 7 – Trendy kvality ovzdušia v Aténach, Barcelone a Krakove

Poznámka k **ilustrácii 7**: hodnoty uvedené pre NO₂, PM₁₀ a PM_{2.5} predstavujú najvyššiu ročnú priemernú koncentráciu v danom meste tak, ako ich vykázali jeho meracie stanice po odpočítaní akéhokoľvek príspevku z prírodných zdrojov. Hodnota NO₂ v Krakove za rok 2022 je založená na modelovaní. Za Atény nie sú za rok 2014 k dispozícii hodnoty PM_{2.5}. Hodnoty O₃ predstavujú počet dní prekročenia dlhodobého cieľa stanoveného v smernici o kvalite okolitého ovzdušia, hoci neexistuje lehota na splnenie dlhodobého cieľa.

Zdroj: EDA na základe údajov EEA tak, ako ich oznámili členské štáty.

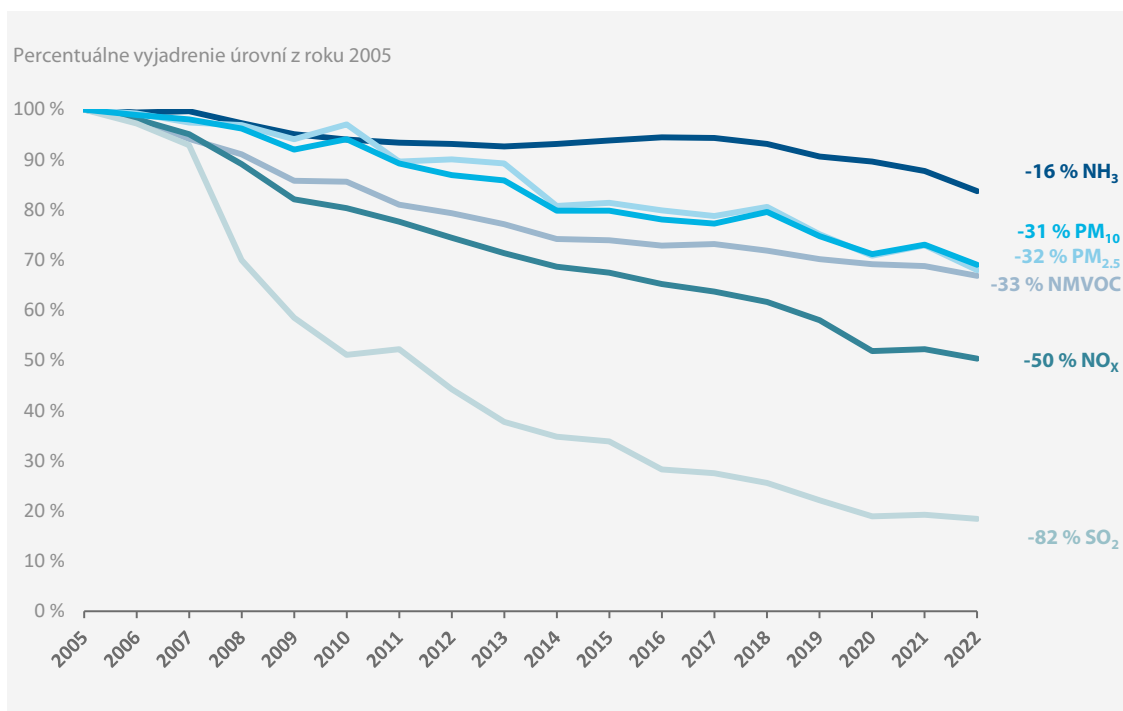
Smernica o znížení národných emisí určitých látok

30 Smernica o znížení národných emisí určitých látok sa zameriava na emisie rôznych škodlivých látok znečisťujúcich ovzdušie, zatiaľ čo v smernici o kvalite okolitého ovzdušia sa upravujú ich koncentrácie. Podľa smernice o znížení národných emisí určitých látok musí každý členský štát splniť svoje národné záväzky týkajúce sa zníženia emisí piatich hlavných znečisťujúcich látok (pozri [rámček 1](#)), konkrétne oxidu siričitého (SO₂), oxidov dusíka (NO_x), nemetánových prchavých organických zlúčenín (NMVOC), amoniaku (NH₃) a jemných tuhých častíc (PM_{2.5}). Na splnenie svojich národných záväzkov v oblasti znižovania emisí sú členské štáty povinné vypracovať a vykonávať národné programy riadenia znečisťovania ovzdušia, ktoré zahŕňajú opatrenia na zníženie emisí zo znečisťujúcich odvetví.

31 V záväzkoch znižovania emisí sa uvádza minimálne zníženie emisí, ktoré sa má dosiahnuť v príslušnom kalendárnom roku v porovnaní s úrovňou emisí v roku 2005. Boli stanovené na obdobie 2020 – 2029 a od roku 2030. Dodržiavanie záväzkov znižovania sa posudzuje na základe národných inventúr emisí. Pokrok v súvislosti s cieľmi sa posudzuje pomocou národných projekcií emisí. V projekciách emisí sa zohľadňujú dva scenáre: jeden, v ktorom sa predpokladá vplyv existujúcich opatrení, a druhý, v ktorom sa pridávajú opatrenia na zabezpečenie splnenia cieľa. Národné prognózy emisí sú založené na predpoklade, že všetky existujúce a dodatočné opatrenia budú plne vykonané a účinné.

32 Celkovo emisie hlavných látok znečisťujúcich ovzdušie v EÚ neustále klesajú (pozri [ilustráciu 8](#)). Zníženie emisí amoniaku predstavuje najväčšiu výzvu, keďže v rokoch 2005 až 2022 sa znížili len mierne (o 16 %). Je potrebné tiež [poznamenať](#), že vzhľadom na zložité chemické reakcie, ktoré spôsobujú niektoré znečisťujúce látky v atmosfére, zníženie emisí automaticky nevedie k nižším koncentráciám týchto znečisťujúcich látok.

Ilustrácia 8 – Trendy emisií hlavných znečisťujúcich látok v EÚ, 2005 – 2022

Zdroj: EDA na základe údajov EEA tak, ako ich oznámili členské štáty.

33 Podľa národných inventúr²² Grécko, Španielsko a Poľsko už splnili svoje príslušné záväzky týkajúce sa zníženia emisií na roky 2020 – 2029 za každú látku znečisťujúcu ovzdušie podľa smernice o znížení národných emisií určitých látok (v roku 2022). Vo všetkých troch kontrolovaných členských štátoch sa očakáva, že plánované záväzky znížovania emisií na obdobie od roku 2030 budú splnené v prípade všetkých znečisťujúcich látok s výnimkou NMVOC v Španielsku²³.

²² Znečistenie ovzdušia v Európe: stav oznamovania za rok 2024 podľa smernice o znížení národných emisií určitých látok na základe údajov za rok 2022 vykázaných v roku 2024, EEA, konzultované v júli 2024.

²³ Národné programy a prognózy riadenia znečisťovania ovzdušia, Komisia.

34 V prípade Poľska to bude závisieť od toho, či vnútroštátne orgány prijmu dodatočné opatrenia na riešenie zdrojov emisií. Napríklad na to, aby poľské orgány splnili svoj plánovaný záväzok zníženia emisií (PM_{2.5}), budú musieť výrazne obmedziť emisie z rôznych odvetví vrátane dodávok energie. Dodatočné opatrenia, ktoré plánujú orgány, sú dlhodobé a ambiciózne a zahŕňajú rozvoj, okrem iného, odvetvia jadrovej energie a energie z obnoviteľných zdrojov na mori²⁴. Na dostatočné zníženie emisií NMVOC v Španielsku do roku 2030 sú potrebné ďalšie dodatočné opatrenia v súlade so záväzkom znižovania emisií.

35 Znečistenie ovzdušia má tiež priamy nepriaznivý vplyv na životné prostredie. V právnych predpisoch EÚ sa osobitne vyžaduje monitorovanie vplyvu znečisteného ovzdušia na vegetáciu. Vplyv znečistenia ovzdušia na mestské ekosystémy sa však neoznamuje, keďže monitorovanie sa vyžaduje len mimo mestských oblastí.

Nedostatky a oneskorenia pri oznamovaní znečistenia hlukom sťažujú posúdenie pokroku

36 Smernica o environmentálnom hluku sa týka environmentálneho hluku spôsobeného cestami, železnicami, letiskami a priemyselnými odvetviami v mestských oblastiach aj mimo nich. Na rozdiel od smernice o kvalite okolitého ovzdušia a smernice o znížení národných emisií určitých látok nie sú v smernici o environmentálnom hluku stanovené žiadne limitné hodnoty ani ciele EÚ v oblasti znižovania. Limity pre hluk si môže stanoviť každý jednotlivý členský štát. V smernici o environmentálnom hluku sa namiesto toho vyžaduje, aby členské štáty určili hladiny hluku a posúdili počet ľudí, ktorý je im vystavený vo všetkých aglomeráciách s viac než 100 000 obyvateľmi. To sa uskutočňuje prostredníctvom strategického mapovania hluku, ktorého výsledky sa musia oznámiť Komisii prostredníctvom registra údajov do šiestich mesiacov od dokončenia²⁵. Skontrolovali sme, či tri mestá, ktoré sme navštívili, vykonali strategické mapovanie hluku podľa požiadaviek. Preskúmali sme tiež, či si členské štáty plnia oznamovacie povinnosti.

37 Pri vykonávaní strategického mapovania hluku by členské štáty mali merať a oznamovať počet ľudí vystavených hladinám hluku v porovnaní s dvoma prahovými hodnotami: L_{dn} a L_{nc}. L_{dn} je dlhodobý deskriptor priemerných hladín hluku meraných počas všetkých dní, večerov a nocí v roku; L_{nc} sa týka nočnej doby.

²⁴ Aktualizácia národného programu na zníženie znečistenia ovzdušia, 2023, s. 77.

²⁵ Články 7 a 10 smernice o environmentálnom hluku.

38 Zaznamenali sme, že prahové hodnoty oznamovania stanovené v smernici o environmentálnom hluku si vyžadujú meranie vystavenia hladinám hluku začínajúcim na 55 dB (L_{dv}) a 50 dB (L_{noc}), ktoré sú menej prísne ako odporúčania WHO týkajúce sa limitov vystavenia hluku (pozri [tabuľku 1](#)). To znamená, že v posúdení Komisie, ktoré je založené na prahových hodnotách zo smernice o environmentálnom hluku, sa zohľadňuje len časť obyvateľstva vystaveného škodlivým hladinám hluku²⁶. V nedávnej správe²⁷ sa posudzovalo, aký podiel obyvateľstva EÚ bol v roku 2017 vystavený potenciálne škodlivým hladinám hluku, t. j. nad maximálnymi hladinami odporúčanými WHO (L_{dv}). V správe sa uvádzalo, že to platí pre približne 200 miliónov občanov z dôvodu hluku z cestnej, železničnej a leteckej dopravy. V tej istej správe sa takisto uvádza, že počet ľudí vystavených hladinám hluku, ktoré spĺňajú prahové hodnoty na nahlasovanie zo smernice o environmentálnom hluku, bol približne 117 miliónov.

Tabuľka 1 – Prahové hodnoty pre oznamovanie zo smernice o environmentálnom hluku oproti hladinám odporúčaným WHO

		L _{dv} deň, večer, noc		L _n noc	
		WHO	EÚ	WHO	EÚ
Cestná doprava	dB	53	55	45	50
Železničná doprava	dB	54		44	
Letecká doprava	dB	45		40	

Zdroj: EDA na základe smernice o environmentálnom hluku a usmernení WHO.

39 Komisia by mala využiť informácie zo strategických hlukových máp na celkové posúdenie expozície hluku v celej EÚ. Od júna 2007 sú členské štáty povinné každých 5 rokov vypracúvať strategické hlukové mapy za aglomerácie. Štvrté a najnovšie kolo podávania správ sa malo uskutočniť v júni 2022 a výsledky mali byť oznámené Komisii do konca toho istého roka.

²⁶ Správa o vykonávaní smernice o environmentálnom hluku, [COM\(2023\) 139](#).

²⁷ Blanes et al. (2022). Predpokladané vplyvy hluku z dopravy na zdravie – preskúmanie dvoch scenárov do roku 2030 ([správa – ETC/HE 2022/5](#) Európskej environmentálnej informačnej a monitorovacej siete).

40 V Krakove sa strategické hlukové mapovanie aglomerácie uskutočnilo vo všetkých štyroch kolách, aj keď s miernymi oneskoreniami. Z najnovších údajov (2022) vyplýva, že viac než 243 000 občanov z viac než 800 000 (30 %) bolo vystavených hladinám hluku z dopravy, ktoré splnili prahovú hodnotu na oznamovanie podľa smernice o environmentálnom hluku (Ldvn).

41 Po 2 až 3-ročných oneskoreniach sa v Barcelone uskutočnili tri kolá podávania správ. Keďže štvrté kolo ešte nebolo schválené, najnovšie dostupné údaje sú z roku 2017²⁸. Z nich vyplýva, že viac než 1 089 000 obyvateľov z viac než 1 657 000 (66 %) bolo vystavených hladinám hluku z dopravy, ktoré prekročili prahovú hodnotu na oznamovanie podľa smernice o environmentálnom hluku (Ldvn).

42 Zistili sme, že grécke vnútroštátne orgány neuskutočnili prvé kolo strategického mapovania hluku za aglomeráciu Atény. Jediné údaje o hluku, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii za túto aglomeráciu, pochádzajú z roku 2014 a boli zostavené v druhom kole. Z týchto údajov vyplýva, že 1 309 000 ľudí z viac než 1 336 000 (98 %) bolo vystavených hladinám hluku z dopravy nad prahovou hodnotou oznamovania (Ldvn). Grécko neuskutočnilo tretie kolo mapovania hluku. V čase konania auditu grécke orgány v rámci štvrtého kola stále aktualizovali strategickú hlukovú mapu za túto aglomeráciu, ktorá mala byť dokončená do konca roka 2022.

43 Zaznamenali sme, že Komisia v roku 2020²⁹ aktualizovala prílohu k smernici o environmentálnom hluku, pokiaľ ide o spoločné metódy posudzovania hluku, ktorých cieľom je harmonizovať budúce posúdenia hluku členskými štátmi. Podľa poľských a španielskych orgánov však zmena znemožnila porovnať trendy znečistenia hlukom zaznamenané v treťom a štvrtom kole mapovania.

44 Zistili sme aj značné nedostatky v správach väčšiny členských štátov. V čase konania auditu 15 členských štátov vrátane Španielska a Poľska ešte nepredložilo všetky požadované údaje (pozri *ilustráciu 9*). Grécko nikdy neoznámilo informácie o strategickom mapovaní hluku v databáze údajov, ako sa vyžaduje v smernici o environmentálnom hluku, a vnútroštátne orgány nevysvetlili dôvody tohto nesúladu.

²⁸ Strategická hluková mapa, aglomerácia Barcelonés I, vláda Katalánska.

²⁹ Delegovaná smernica Komisie (EÚ) 2021/1226.

Ilustrácia 9 – Stav podávania správ členskými štátmi v rámci mapovania hluku v roku 2022 (fáza IV, od mája 2024)

	Belgicko	Bulharsko	Česko	Dánsko	Nemecko	Estónsko	Írsko	Grécko	Španielsko	Francúzsko	Chorvátsko	Taliansko	Cyprus	Lotyšsko	Litva	Luxembursko	Maďarsko	Malta	Holandsko	Rakúsko	Poľsko	Portugalsko	Rumunsko	Slovensko	Slovensko	Fínsko	Švédsko
Hlavné letiská	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
Hlavné železničné trate	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓
Hlavné cesty	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓	
Aglomerácie	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓	

✓ Oznámené v plnom rozsahu
 ✓ Čiastočne oznámené
 ✗ Zatiaľ neoznámené

Zdroj: EDA na základe údajov EEA tak, ako ich oznámili členské štáty.

45 Vzhľadom na nedostatky v podávaní správ členskými štátmi a najnovšie zmeny v metodike nie je možné zmapovať trend znečistenia hlukom v EÚ za posledné roky, a to ani v troch vybraných mestách. Podľa Komisie a EEA sa však zdá nepravdepodobné, že sa do roku 2030 dosiahne cieľ nulového znečistenia hlukom (pozri bod 12), ktorým je zníženie počtu ľudí poškodených hlukom z dopravy o 30 %. Zo súčasných odhadov Komisie vyplýva, že tento počet sa do roku 2030 nezníži o viac než 19 % a podľa pesimistického scenára sa celkový počet ľudí, ktorí sú chronicky rušení hlukom z dopravy, môže dokonca zvýšiť o 3 %³⁰.

46 Znečistenie hlukom nepriaznivo ovplyvňuje mestskú biodiverzitu, a najmä mestské populácie vtákov. Zdokumentované vplyvy v prvom rade obmedzujú schopnosť vtákov komunikovať a nútia ich k zmenám správania, ktoré často vytláčajú mnohé druhy zo zastavaných oblastí. V smernici o environmentálnom hluku sa nevyžaduje monitorovanie vplyvu znečistenia hlukom na biodiverzitu v EÚ a ani jeden z kontrolovaných členských štátov tento jav neposudzuje.

³⁰ Správa o vykonávaní smernice o environmentálnom hluku, COM(2023) 139.

Akčné plány sa nepoužívajú ako účinné nástroje riadenia

47 Akčné plány sú strategické nástroje, ktoré slúžia na riadenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom v mestách³¹. V právnych predpisoch EÚ sa vyžaduje, aby sa vypracovali s cieľom riešiť hlavné problémy spôsobené znečistením ovzdušia a znečistením hlukom. V našej správe z roku 2018 sme uviedli, že plány kvality ovzdušia neboli zamerané na zabezpečenie súladu so smernicou o kvalite okolitého ovzdušia³². Skontrolovali sme, či boli plány vypracované vo vybraných mestách v stanovenej lehote. Takisto sme overili, či ich vykonávanie bolo monitorované³³, aby sa zabezpečilo, že plány poskytnú uspokojivú reakciu na vyvíjajúcu sa situáciu, pokiaľ ide o znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom. Výsledky nášho preskúmania účinnosti vybraných opatrení zakotvených v akčných plánoch sú uvedené v druhej časti tejto správy (pozri body [64](#) – [90](#)).

Ovzdušie

48 Ak koncentrácia monitorovanej znečisťujúcej látky prekročí limitnú alebo cieľovú hodnotu EÚ, príslušné orgány sú povinné prijať plán kvality ovzdušia. Vo všetkých troch mestách sa počas mnohých rokov zaznamenalo prekročenie niektorých látok znečisťujúcich ovzdušie (pozri [ilustráciu 7](#)). Plán kvality ovzdušia by mal obsahovať vhodné opatrenia, aby takéto prekročenia trvali čo najkratšie.

49 Regionálne orgány v Krakove vypracovali a pravidelne aktualizovali plány kvality ovzdušia. Ak ich orgány uspokojivo nevykonajú, inšpektorát ochrany životného prostredia vojvodstva môže uložiť peňažné sankcie. V najnovšej správe³⁴ sa dospelo k záveru, že mesto vykonalo plánované opatrenia včas a že viedli k hmatateľným zlepšeniam kvality ovzdušia mesta, čo dokazujú údaje o koncentráciách tuhých častíc.

50 V Barcelone boli v rokoch 2007 a 2014 prijaté plány kvality ovzdušia, ale plán na rok 2014 sa musel predĺžiť až do prijatia nového plánu, ktorý v čase konania auditu ešte nebol dokončený. Hoci sa vykonávanie opatrení uvedených v pláne z roku 2014 následne kontroluje, zistili sme, že najnovší návrh aktualizovaného akčného plánu neobsahoval komplexné posúdenie účinnosti už vykonaných opatrení a že väčšina z nich bola predĺžená bez vyčísliteľného preskúmania dôvodov na ich predĺženie.

³¹ Článok 23 smernice o kvalite okolitého ovzdušia a článok 8 smernice o environmentálnom hluku.

³² [Osobitná správa 23/2018](#), bod 47.

³³ Príloha XV, oddiel A, bod 8 písm. c) smernice o kvalite okolitého ovzdušia.

³⁴ Správa z inšpekcie WIOS-KRAK 309/2023.

51 V Aténach sme zistili, že napriek prekročeniu limitov EÚ v priebehu mnohých rokov príslušné orgány ešte nevypracovali plán kvality ovzdušia. Návrh plánu kvality ovzdušia, ktorý je výsledkom projektu financovaného z prostriedkov EÚ, ktorý bol dokončený v septembri 2022, ešte nebol v čase konania auditu prijatý. V tejto súvislosti sme zaznamenali prekrývajúce sa opatrenia a obmedzenú spoluprácu medzi rôznymi orgánmi na ústrednej úrovni a so zástupcami miest (pozri body **84** a **85**).

Hluk

52 S cieľom riešiť záležitosti súvisiace s hlukom vrátane zníženia hladiny hluku sú členské štáty povinné³⁵ vypracovať akčné plány pre miesta v blízkosti zdrojov hluku v rámci aglomerácií a v blízkosti väčších ciest, železníc a letísk. Prvý akčný plán mal byť pripravený do roku 2008 a mal sa revidovať každých 5 rokov.

53 V Krakove sme zistili, že akčné plány za túto aglomeráciu boli prijaté a aktualizované s miernym oneskorením. Najnovší plán (2019 – 2023) obsahuje nielen zoznam opatrení plánovaných na riešenie znečistenia hlukom v meste, ale obsahuje aj analýzu opatrení vykonaných v rámci predchádzajúceho plánu. Vykonali sa len niektoré opatrenia a mesto poukázalo na rozpočtové obmedzenia ako na hlavný dôvod. V súvislosti s analýzou účinnosti opatrení na riešenie znečistenia hlukom poľské orgány uviedli, že úplné zosúladenie s národnými limitmi hluku vo veľkom meste, ako je Krakov, nie je uskutočniteľné ani dosiahnuteľné.

54 V Barcelone boli akčné plány za túto aglomeráciu prijaté po niekoľkoročných oneskoreniach. Revidované plány neobsahovali analýzu vplyvu už vykonaných opatrení, ako to bolo aj v prípade plánov kvality ovzdušia (pozri bod **50**).

55 V Aténach bol akčný plán za túto aglomeráciu vypracovaný len raz, a to v roku 2014. V čase konania auditu ho grécke orgány ešte neaktualizovali.

³⁵ Článok 8 smernice o environmentálnom hluku.

Presadzovanie práva zo strany Komisie nebolo vo vybraných mestách ani včasné, ani plne účinné

56 Komisia by mala účinne presadzovať vykonávanie právnych predpisov EÚ³⁶. Komisia má diskrečnú právomoc začať konanie o nesplnení povinnosti proti členským štátom, v prípade ktorých zastáva názor, že porušili právo EÚ³⁷. Postup v prípade nesplnenia povinnosti pozostáva z rôznych krokov a v konečnom dôsledku môže viesť k postúpeniu členského štátu na Súdny dvor EÚ (SDEÚ). Podľa ustálenej judikatúry SDEÚ nesie dôkazné bremeno v súvislosti s údajným porušením Komisia. Porušovanie práva EÚ by sa malo riešiť rýchlo³⁸. Vo vybraných mestách sme preskúmali úsilie Komisie v oblasti presadzovania práva zamerané na včasné a účinné zosúladienie členských štátov s právnymi predpismi EÚ o znečistení ovzdušia a znečistenia hlukom (pozri aj našu osobitnú správu o presadzovaní práva EÚ³⁹).

57 Porušenia právnych predpisov v oblasti životného prostredia predstavujú najvyšší počet prípadov, ktorými sa Komisia zaoberala na úrovni približne 20 % z celkového počtu prípadov⁴⁰. Od nadobudnutia účinnosti smernice o kvalite okolitého ovzdušia, smernice o znížení národných emisií určitých látok a smernice o environmentálnom hluku Komisia začala 106 konaní⁴¹ o nesplnení povinnosti proti členským štátom za nedodržanie týchto smerníc⁴². Zo 106 začatých konaní bolo 51 % (54 prípadov) uzavretých a zvyšok stále prebieha. 25 zo 106 konaní bolo postúpených SDEÚ, ktorý vydal rozsudky v súvislosti s 22 z nich.

58 Ak členský štát nevyhoví rozsudku, Komisia môže vec vrátiť SDEÚ a požiadať ho o uloženie peňažných sankcií vo forme paušálnej pokuty a/alebo denného penále⁴³. Komisia požiadala o uloženie finančných sankcií jednému členskému štátu (Bulharsku) v roku 2021 a na základe článku 260 ZFEÚ vydala oficiálne výzvy Francúzsku, Taliansku, Maďarsku a Poľsku.

³⁶ Článok 17 ods. 1 ZEÚ.

³⁷ Článok 258 ZFEÚ.

³⁸ Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva, (2017/C 18/02).

³⁹ Osobitná správa 28/2024 *Presadzovanie práva EÚ: Komisia zlepšila riadenie prípadov nesplnenia povinnosti, ale ich uzavretie stále trvá príliš dlho.*

⁴⁰ *Preskúmanie vykonávania právnych predpisov v oblasti životného prostredia*, Komisia.

⁴¹ Postupy v prípade nesplnenia povinnosti, Komisia, konzultované 25. júla 2024.

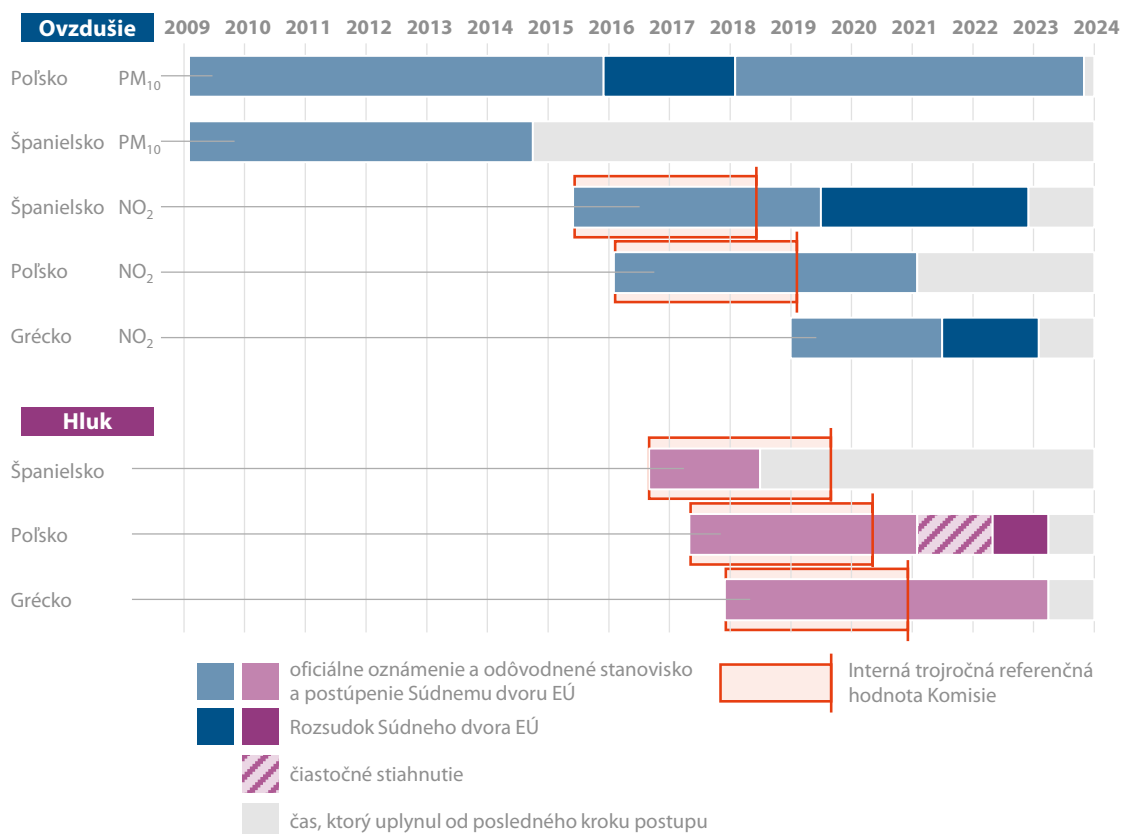
⁴² Tento počet zahŕňa prípady nesprávneho vykonávania a nedodržania predpisov, ale od 25. júla 2024 sa vylúčili porušenia týkajúce sa neoznámenia.

⁴³ Článok 260 ZFEÚ.

59 Včasnosť ukončenia postupu v prípade nesplnenia povinnosti je kľúčom k zabezpečeniu účinnosti postupu. V roku 2010 sa Komisia zaviazala ukončiť postupy v prípade nesplnenia povinnosti do 3 rokov od ich začatia. V našej osobitnej správe z roku 2018⁴⁴ sme dospeli k záveru, že zdĺhavý postup Komisie na presadzovanie práva zatiaľ nezabezpečil súlad so smernicou o kvalite okolitého ovzdušia, a odporučili sme, aby Komisia aktívne riadila každú fázu postupu v prípade nesplnenia povinnosti s cieľom skrátiť obdobie pred vyriešením prípadov alebo ich predložením SDEÚ.

60 Podrobne sme preskúmali osem prípadov nesplnenia povinnosti, ktoré sa týkali smernice o kvalite okolitého ovzdušia a smernice o environmentálnom hluku vo vybraných mestách (pozri *ilustráciu 10*). Zistili sme dva nevyriešené prípady, ktoré boli otvorené už viac než desať rokov. Okrem toho v 5 ďalších preskúmaných prípadoch dĺžka konania prekročila internú referenčnú hodnotu Komisie troch rokov.

Ilustrácia 10 – Postupy v prípade nesplnenia povinnosti oproti referenčnej hodnote Komisie

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie.

⁴⁴ Osobitná správa 23/2018, body 48 – 54.

61 Podľa Komisie⁴⁵ nesúlad a neprimerané opatrenia na splnenie noriem kvality ovzdušia v prípade hlavných znečisťujúcich látok, ktoré sa neustále prekračujú, patria medzi hlavné priority, pokiaľ ide o kvalitu ovzdušia, ktoré by mali spustiť proces presadzovania práva. Z našej analýzy vyplýva, že v prípadoch proti Španielsku, Poľsku a Grécku Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti až 5, 6 a 9 rokov po tom, ako sa dozvedela o nedodržaní lehoty uplatniteľnej na znečisťujúcu látku NO_2 .

62 Komisia vyhrala v troch veciach predložených SDEÚ proti Grécku, Španielsku a Poľsku z dôvodu prekročenia limitných hodnôt koncentrácie látok znečisťujúcich ovzdušie po uplynutí lehoty podľa smernice o kvalite okolitého ovzdušia (pozri [tabuľku 2](#)). V dvoch prípadoch tieto prekročenia pokračovali aj po rozhodnutí SDEÚ.

Tabuľka 2 – Prehľad prípadov nesplnenia povinnosti proti vybraným mestám

Krajina a číslo porušenia	Znečisťujúca látka	Lehota na dosiahnutie limitnej hodnoty podľa smernice o kvalite okolitého ovzdušia	Rok, v ktorom sa začalo konanie v prípade nesplnenia povinnosti	Pokračovalo sa v prekračovaní hodnoty (údaje z roku 2023)?	Rok a odkaz na vec SDEÚ
Poľsko (Krakov) INFR(2008)2199	PM_{10}	2005	2009	áno	2018 C-336/16
Španielsko (Barcelona) INFR(2015)2053	NO_2	2010	2015	nie	2022 C-125/20
Grécko (Atény) INFR(2018)2361	NO_2	2010	2019	áno	2023 C-633/21

63 Nedodržanie smernice o environmentálnom hluku sa týka chýbajúcich strategických hlukových máp a akčných plánov. Je to spoločný problém pre všetky tri členské štáty a mestá. V prípade Poľska sa postup v prípade nesplnenia povinnosti začal v roku 2017 a jeho výsledkom bolo rozhodnutie SDEÚ vydané v roku 2023. Postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti Španielsku a Grécku, ktoré sa začali v roku 2016 a 2017, ešte neboli postúpené SDEÚ. V čase konania auditu a vzhľadom na to, že postupy stále prebiehali, ani jedna z týchto troch krajín nespĺnila príslušné požiadavky smernice o environmentálnom hluku.

⁴⁵ Európa, ktorá chráni: čisté ovzdušie pre všetkých, [COM\(2018\) 330](#); výmena informácií medzi EDA a Komisiou, máj 2024.

Mestá zápasia s účinným riešením znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom

64 Členské štáty by mali zaviesť opatrenia na riešenie znečisteného ovzdušia a znečistenia hlukom⁴⁶. Skontrolovali sme opatrenia preskúmané vo vybraných mestách vrátane tých, ktoré mali zložku financovania EÚ, s cieľom posúdiť ich prínos k zníženiu znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom. Analyzovali sme aj ťažkosti vyplývajúce z ich vykonávania a s vplyvom na ich účinnosť.

Neistá účinnosť a spoločenské výzvy vykonávaných opatrení

65 Cestná doprava je jedným z hlavných prispievateľov k znečisteniu ovzdušia a znečisteniu hlukom vo veľkých mestách EÚ vrátane tých, ktoré sme vybrali na audit. Opatrenia plánované a vykonávané v meste by sa preto mali zamerať na odvetvie dopravy. Preskúmali sme, či uplatňované opatrenia boli účinné pri znižovaní znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom.

Nízkoemisné zóny

66 Nízkoemisná zóna je jasne vymedzená oblasť, zvyčajne časť mesta, do ktorej vstup podlieha podmienkam, ktoré sa líšia v závislosti od typu vozidla (automobil, motocykel, autobus atď.) a jeho emisií. Jej účelom je obmedziť premávku vozidiel, ktoré najviac znečisťujú životné prostredie. Nízkoemisné zóny boli po prvýkrát zavedené vo Švédsku v roku 1996. V máji 2024 bolo v EÚ 873 miest s aktívnymi nízkoemisnými zónami, pričom sa očakáva, že do roku 2025 pribudne ďalších 25 miest v EÚ⁴⁷.

67 Nízkoemisné zóny nie sú harmonizované na úrovni EÚ, pretože v súlade so zásadou subsidiarity sa ich zavedenie a systémy prístupu musia prispôbiť osobitným potrebám príslušného mesta. Nízkoemisné zóny sa však považujú za potenciálne účinné nástroje na riešenie miestnych problémov s kvalitou ovzdušia. Komisia ich podporuje a sú zahrnuté do orientačného zoznamu opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia v aktualizovanej smernici o kvalite okolitého ovzdušia⁴⁸.

⁴⁶ Článok 23 smernice o kvalite okolitého ovzdušia a článok 8 smernice o environmentálnom hluku.

⁴⁷ Sadler Consultants Europe GmbH, www.urbanaccessregulations.eu, máj 2024.

⁴⁸ Príloha VIII časť B bod 2 písm. d) aktualizovanej smernice o kvalite okolitého ovzdušia.

68 Vytvorenie nízkoemisných zón ovplyvňuje životy občanov a činnosti podnikov, a preto sa môže stať citlivou otázkou. Potenciálne prínosy čistejšieho ovzdušia a menšieho hluku sú v protiváhe napríklad s potrebou kúpiť si nové vozidlo alebo zmeniť návyky v oblasti mobility. Po zavedení nízkoemisných zón môžu mestské orgány čeliť právnym výzvam z dôvodu diskriminácie alebo obmedzenia prístupu a voľného pohybu⁴⁹. Na vnútroštátne súdy boli podané sťažnosti proti nízkoemisným zónam a v niektorých prípadoch viedli k odloženiu alebo zrušeniu ich zavedenia.

69 Nízkoemisná zóna v Aténach umožňuje premávku súkromných vozidiel v centre podľa ich emisnej normy Euro a typu používaného paliva. Vozidlá, ktoré nespĺňajú normy, však stále môžu vstupovať do nízkoemisných zón v striedavé dni v závislosti od poslednej číslice ich poznávacej značky (systém „párne/nepárne“) (pozri [ilustráciu 11](#)). Tým sa znižuje účinnosť opatrenia, keďže najviac znečisťujúce automobily môžu stále vstúpiť do zóny. Okrem toho sú kontroly súladu manuálne, a nie automatizované, napríklad pomocou kamerového systému.

70 Zatiaľ čo sa v španielskych právnych predpisoch v súlade so španielskym plánom obnovy a odolnosti vyžaduje, aby mestá s viac než 50 000 obyvateľmi do konca roka 2023⁵⁰ zriadili nízkoemisné zóny, v Barcelone bola od 1. januára 2020 zriadená nízkoemisná zóna s podporou EÚ vo výške 3 mil. EUR. Vzťahuje sa na 76 % mesta a obmedzenia vstupu sa uplatňovali postupne (pozri [ilustráciu 7](#)).

71 Podľa správy z následnej kontroly⁵¹ sa dopravné znečistenie v Barcelone po zavedení nízkoemisnej zóny znížilo. Výsledky sú však ovplyvnené zníženou úrovňou dopravy počas celého obdobia pandémie COVID-19. Z našej analýzy takisto vyplýva, že koncentrácia NO₂ v Barcelone klesala do istej miery už pred zavedením nízkoemisnej zóny (pozri [ilustráciu 7](#)).

⁴⁹ Návrhy generálneho advokáta Bobeka v spojených veciach C-177/19 P a C-179/19 P prednesené 10. júna 2021.

⁵⁰ Zákon 7/2021 z 20. mája 2021 o zmene klímy a energetickej transformácii.

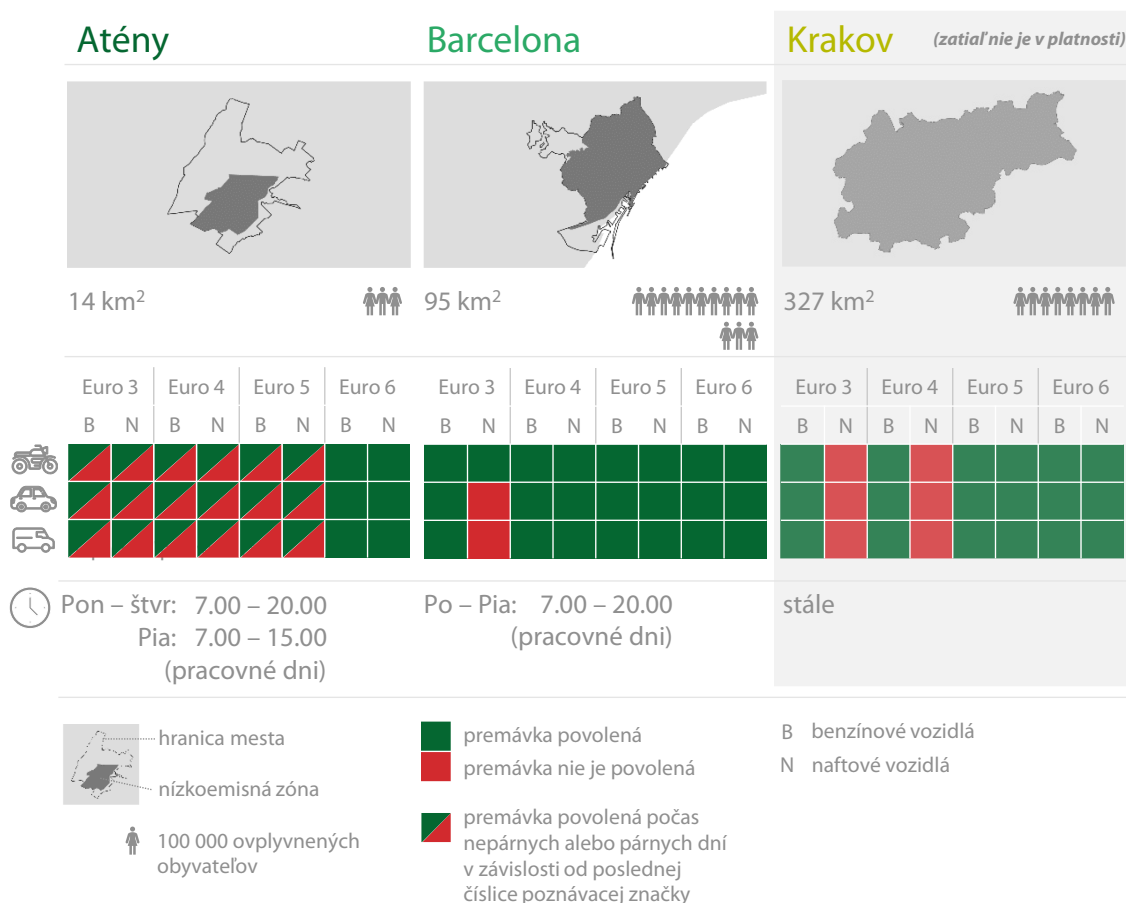
⁵¹ Nízkoemisná zóna v rámci barcelonských okruhov, monitorovacia správa, 2022.

72 Zavedenie nízkoemisnej zóny v Barcelone sa stretlo s problémami. V marci 2022 Vyšší súd Katalánska zrušil samosprávny právny akt, ktorým sa zriaďuje nízkoemisná zóna, vrátane dôvodu nedostatočnej analýzy alternatív, jej vplyvu a toho, ako by obmedzenia ovplyvnili skupiny občanov s nižšou hospodárskou kapacitou. Mesto Barcelona preto muselo zaviesť nízkoemisnú zónu na základe nového samosprávneho právneho aktu, v ktorom sa zohľadnil rozsudok súdu, v dôsledku ktorého sú priznané výnimky z nízkoemisnej zóny pre zraniteľné sociálne skupiny. V čase konania auditu sa mesto ešte nerozhodlo, či a ako rozšíri existujúcu nízkoemisnú zónu.

73 Krakov mal v úmysle zaviesť nízkoemisnú zónu v celom meste od júla 2024. Podmienky vstupu sa plánovali v dvoch fázach podľa dátumu registrácie vozidla a jeho emisnej normy Euro a používaného paliva (pozri [ilustráciu 11](#)). V uznesení, ktorým sa zavádza nízkoemisná zóna, sa však nešpecifikovali hranice zóny a spôsob organizácie dopravy. Okrem toho mestské orgány nevykonali analýzu sociálno-ekonomických prínosov alebo nákladov na zavedenie nízkoemisnej zóny⁵². V januári 2024 provinčný správny súd v Krakove [zrušil](#) uznesenie, ktorým sa zavádza nízkoemisná zóna, a v čase konania auditu stále nebolo isté, či alebo kedy sa nízkoemisná zóna zavedie.

⁵² Správa o opatreniach na zníženie znečistenia z dopravy v mestách, NIK, 2024.

Ilustrácia 11 – Konštrukčné prístupy k nízkoemisným zónam

Zdroj: EDA na základe informácií od členských štátov a verejne dostupných údajov.

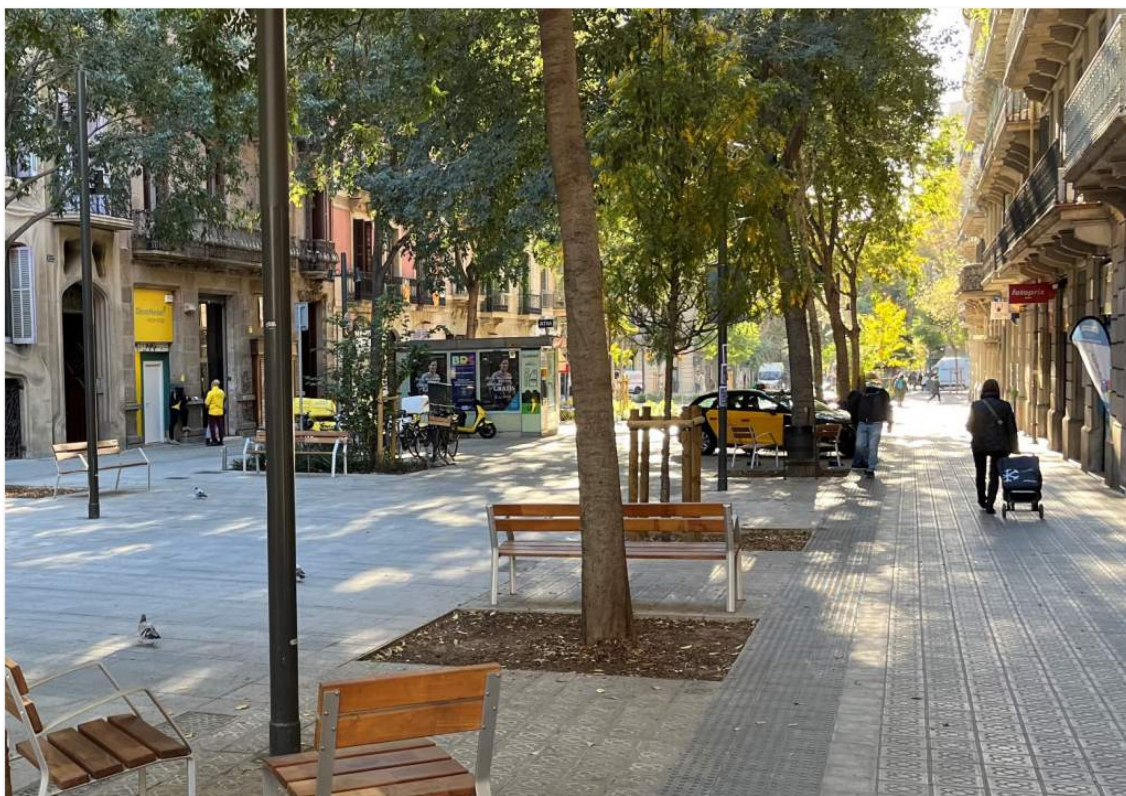
Superbloky / zelené osi

74 Superblok je mestská koncepcia, ktorá mení ulice pre motorovú dopravu na priestory (medzi blokmi domov), v ktorých majú chodci a cyklisti prednosť pred autami. V týchto superblokoch je vysadená vegetácia s cieľom znížiť znečistenie ovzdušia a hluk a znížiť teplotu. Zo [štúdie z roku 2022](#) vyplýva, že na celom svete je pre takéto riešenie potenciálne vhodných 40 % ulíc v niektorých mestách. Komisia považuje superbloky za nástroj, ktorý by mohol byť účinný pri riešení miestnych problémov s kvalitou ovzdušia a sú zahrnuté do orientačného zoznamu opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia v aktualizovanej smernici o kvalite okolitého ovzdušia⁵³.

⁵³ Oddiel B.2 písm. d) prílohy VIII k smernici o kvalite okolitého ovzdušia.

75 Projekt superbloku v Barcelone sa začal v roku 2006 a časom sa rozvinul do projektu zelených osí, t. j. zameranie sa presunulo z „blokov domov“ na „sieť zelených ulíc“ v celom meste. V rámci projektu zelených osí podporeného EÚ z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý získal finančné prostriedky vo výške 25,9 mil. EUR, sa malo vytvoriť 33 km „zelených ulíc“, z ktorých 14 % bolo dosiahnutých v čase konania auditu.

Fotografia 1 – Zelená os Consell de Cent v Barcelone

Zdroj: EDA.

76 Opatrenie doteraz prinieslo zmiešané výsledky. Na niektorých miestach sa preukázal pozitívny vplyv na kvalitu ovzdušia aj úroveň hluku, napr. v superbloku Sant Antoni, kde hladiny NO₂ klesli o 25 %, hladiny PM₁₀ o 17 %⁵⁴ a hladiny hluku celkovo klesli. V iných superblochoch, napr. Horta, bol vplyv na kvalitu ovzdušia buď okrajový, alebo sa koncentrácia znečistenia ovzdušia v skutočnosti zvýšila.

⁵⁴ Výsledky správy o vplyvoch modelových superblokov v Barcelone, projekt Salut Als Carrers, Agència de Salut Pública de Barcelona, na zdravie a životné prostredie, 2021.

77 Očakáva sa, že celý projekt dosiahne environmentálny výsledok z hľadiska koncentrácií NO₂, pričom do roku 2030 sa znížia približne o 30 %⁵⁵. Bude to závisieť od plánovanej realizácie zelených osí, čo môže byť náročné, keďže mestské orgány zastavili rozvoj nových úsekov zelených osí koncom roka 2022.

78 Okrem toho v čase konania auditu miestny správny súd rozhodol⁵⁶, že vzhľadom na význam vytvorenia zelených osí by mesto malo najprv zmeniť svoje strategické plánovacie dokumenty. Ak sa rozhodnutia potvrdia, príslušné zelené osi sa budú musieť obnoviť do pôvodného stavu.

79 Vykonávanie opatrenia prinieslo aj ďalšie výzvy. Obmedzenia premávky viedli k 33 % nárastu komerčných činností v jednom zo superblokov, napr. bary a reštaurácie sa stali novými zdrojmi hluku, najmä v noci. Zatiaľ čo upokojenie ulíc v rámci projektovej oblasti prinieslo miestnym obyvateľom výhody z hľadiska čistejšieho ovzdušia a menšieho hluku, kvalita ovzdušia a hladina hluku sa v okolitých uliciach zhoršili⁵⁷.

Elektromobilita

80 V Aténach sa orgány zameriavajú na opatrenia zamerané na riešenie znečistenia dopravou, pretože Grécko má jeden z najstarších vozových parkov v EÚ, pričom priemerný vek jeho automobilov je 17 rokov. Mestské orgány vypracovali plán mestskej mobility pre Atény na rok 2021, ktorého ciele zahŕňali zlepšenie verejnej dopravy a zvýšenie elektromobility. Plánované opatrenia zahŕňajú vytvorenie jazdných pruhov pre autobusy a bicykle, inštaláciu nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá, rozvoj ekologických prostriedkov verejnej dopravy a podporu väčšieho využívania elektrických bicyklov. Zaznamenali sme malý záujem o niektoré plánované opatrenia, čo odráža ťažkosti mesta pri ich vykonávaní (pozri [rámcik 3](#)).

⁵⁵ Hodnotiaca správa o environmentálnych účinkoch barcelonského superbloku vo štvrti Eixample, ERF, 2022.

⁵⁶ Rozsudok č. 233/2024 z 5. septembra 2023, rozsudok č. 142/2024 z 30. apríla 2024 a rozsudok č. 151/2024 z 19. apríla 2024.

⁵⁷ Výsledky správy o vplyvoch modelových superblokov v Barcelone, projekt Salut Als Carrers, Agència de Salut Pública de Barcelona, na zdravie a životné prostredie, 2021.

Rámček 3

Grécko – malý záujem o projekt elektromobility financovaný EÚ

Cieľom projektu financovaného z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý riadi grécke ministerstvo infraštruktúry a dopravy, je podporovať elektromobilitu. Projekt začal v roku 2021 a má sa dokončiť do konca roka 2025.

Jedným z cieľov čiastkového projektu bolo nainštalovať 4 500 verejne prístupných nabíjajúcich bodov do konca roka 2025 (príspevok EÚ vo výške 79,8 mil. EUR). Do polovice apríla 2024 boli predložené žiadosti len o 459 nabíjajúcich bodov, čo predstavuje len 10 % konečného cieľa.

Cieľ ďalšieho čiastkového projektu bol zameraný na obnovu flotily taxislužieb (príspevok EÚ vo výške 40 mil. EUR). Cieľom bolo nahradiť staré taxíky 1 770 elektrickými vozidlami. Do polovice apríla 2024 bolo predložených len 110 žiadostí, čo predstavuje len 6 % konečného cieľa.

V prípade oboch čiastkových projektov je časový rámec na splnenie cieľov krátky, keďže projektové žiadosti možno predkladať len do 31. augusta 2025.

Fotografia 2 – Taxíky v Aténach

© stock.adobe.com/Sergii Figurnyi

Účinnosť opatrení brzdí nedostatočná koordinácia

81 Znečistenie ovzdušia je svojou povahou cezhraničné. Emisie niektorých látok znečisťujúcich ovzdušie, ako sú tuhé častice alebo prekursorzy ozónu, v jednom regióne alebo krajine, môžu mať nepriaznivý vplyv na kvalitu ovzdušia v inom regióne alebo krajine, a preto by sa prijaté opatrenia mali koordinovať s príslušnými orgánmi v susedných oblastiach⁵⁸. Predpokladom účinnosti opatrení je aj koordinácia opatrení na rôznych administratívnych úrovniach. Vo vybraných mestách sme skontrolovali, či orgány navzájom spolupracujú s cieľom zvýšiť účinnosť svojich opatrení.

82 V Krakove je hlavným zdrojom znečistenia PM₁₀ a PM_{2.5} spaľovanie tuhých palív na vykurovanie domácností. Miestne orgány už mnoho rokov realizujú program (pozri [rámček 4](#)) na zníženie takýchto emisií v meste, ktorý ponúka rôzne druhy finančných stimulov s cieľom presvedčiť občanov, aby nahradili znečisťujúce vykurovacie zariadenia čistejšími. V dôsledku toho bolo v rámci mesta nahradených 45 000 starých vykurovacích systémov a zostalo len 200. S cieľom maximalizovať vplyv zaviedol Krakov v roku 2019 zákaz vykurovania tuhými palivami (napr. uhlie a drevo) v celom meste.

Rámček 4

Menej znečisťujúce kotle v Krakove

V rámci projektu PONE ZIT financovaného z prostriedkov EÚ (príspevok EÚ vo výške 0,7 mil. EUR), malej zložky mestského programu, sa podporila výmena domácich vykurovacích zariadení na tuhé palivo za ekologickejšie. Počas trvania projektu (od októbra 2016 do marca 2020) sa nahradilo 334 starých vykurovacích zariadení a ekologický vplyv z hľadiska zníženia emisií tuhých častíc umožnil splnenie cieľa.

83 V dôsledku prijatých opatrení sa koncentrácie PM₁₀ a PM_{2.5} v posledných rokoch v Krakove výrazne znížili, ale mesto stále zápasí s dodržiavaním limitných hodnôt EÚ pre tuhé častice (pozri [ilustráciu 7](#) a [prílohu I](#)). Je to spôsobené aj vplyvom znečistenia spôsobeného susednými obcami a regiónmi, ktoré neprijali podobné opatrenia. Napríklad úroveň PM_{2.5} v látkach znečisťujúcich ovzdušie s pôvodom mimo územia Krakov predstavuje približne 50 % limitnej hodnoty koncentrácie⁵⁹.

⁵⁸ Článok 25 smernice o kvalite okolitého ovzdušia.

⁵⁹ Plán kvality ovzdušia Malopoľského vojvodstva, 2023.

Fotografia 3 – Smog v Krakove

Zdroj: EDA, 2023.

84 V Aténach nie sú za riadenie a zlepšovanie kvality ovzdušia priamo zodpovedné mestské orgány, ale ministerstvo životného prostredia a energetiky. Opatrenia na riešenie znečistenia ovzdušia prijímajú aj iné ústredné orgány, napríklad ministerstvo infraštruktúry a dopravy.

85 Zistili sme nedostatočnú koordináciu a nejasné rozdelenie úloh medzi ministerstvami a zástupcami mesta. Dokazuje to skutočnosť, že mesto a ministerstvo vypracovali plány na realizáciu opatrenia na inštaláciu elektrických nabíjajúcich staníc v Aténach (pozri [rámček 3](#) a bod [80](#)) bez spolupráce či koordinácie.

86 V Barcelone výzva znížiť osobnú automobilovú dopravu v prospech menej znečisťujúcich druhov dopravy (podzemné vlaky, autobusy, bicykle) súvisí s nedostatočnou prepojenosťou alternatívnych dopravných prostriedkov v obciach. Hoci je dopravná infraštruktúra v Barcelone pomerne rozvinutá a využívaná vo veľkom rozsahu, dochádzajúci z metropolitnej oblasti (veľkej Barcelony) sa často stále spoliehajú na používanie súkromných automobilov.

87 Význam koordinácie na rôznych administratívnych úrovniach dokazujú aj vysoké hodnoty ozónu zaznamenané na planine Vic (nachádzajúcej sa 65 km severne od Barcelony) v Katalánsku, kde sa zaznamenal najvyšší počet ročných prekročení prahovej hodnoty pre ozón v Španielsku. Výskum⁶⁰ ukázal, že v záujme výrazného zníženia koncentrácie ozónu na planine Vic musí mesto Barcelona prijať opatrenia na zníženie prekursorov ozónu.

Nedostatočné posúdenie výsledkov projektov financovaných EÚ

88 Projekty financované z prostriedkov EÚ by mali dosiahnuť svoje plánované a merateľné ciele. Preskúmali sme vybrané projekty (pozri [prílohu II](#)) s cieľom skontrolovať, či boli realizované a ako prispeli k zníženiu znečistenia ovzdušia a hluku.

89 Všetky tri mestá, ktoré sme vybrali, využívajú na riešenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom rôzne fondy EÚ. Väčšina kontrolovaných projektov mobility a infraštruktúry sa týkala zdrojov znečistenia a hoci ich hlavné ciele nemuseli byť priamo spojené so znečistením ovzdušia a znečistením hlukom, vnútroštátne orgány aj Komisia uznali ich význam v tejto súvislosti (pozri bod [15](#)).

90 Napriek potenciálnej prospešnosti projektov k zníženiu znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom sme zistili, že v 9 z 11 prípadov sa ich hmatateľný vplyv nemeral (pozri [rámček 5](#)). To znamená, že účinnosť týchto opatrení pri znižovaní znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom nemožno posúdiť, čo môže viesť k medzerám pri plánovaní opatrení na zabezpečenie dosiahnutia cieľov na zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie hladín hluku.

Rámček 5

Neplánovaný a nameraný vplyv

V Krakove sa projekt financovaný EÚ (príspevok EÚ vo výške 28,8 mil. EUR v bežných cenách) týkal rozvoja cesty Trasa Łagiewnicka. Išlo o jednu z najväčších investícií do infraštruktúry v Krakove. Projekt pozostával z výstavby 2,6 km električkovej trate vrátane podzemných električkových staníc a akustických zábran. Ekologický vplyv z hľadiska zníženia emisií NO₂ alebo nižších hladín hluku v dôsledku zníženej premávky však nebol naplánovaný ani meraný, a preto ho nemožno preukázať.

⁶⁰ Massagué et al., 2005 – 2017, trendy ozónu a potenciálne prínosy miestnych opatrení, ako to vyplýva z meraní kvality ovzdušia na severe metropolitnej oblasti Barcelony, Atmos. Chem. Phys., 19, 7445–7465, 2019.

Závery a odporúčania

91 Politika EÚ sa zameriava na znižovanie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom. Zistili sme, že napriek tomu, že pravidlá EÚ sú v platnosti už mnoho rokov, opatrenia prijaté Komisiou a vybranými členskými štátmi neboli stále dostatočne účinné pri ochrane občanov a životného prostredia pred znečistením ovzdušia a znečistením hlukom.

92 Vo všetkých troch vybraných mestách EÚ sme zistili úspechy aj nedostatky vo vykonávaní právnych predpisov EÚ o znečistení ovzdušia a znečistení hlukom (pozri body 22 – 63). Kvalita ovzdušia sa zlepšuje, ale normy EÚ v oblasti kvality ovzdušia sa v troch vybraných mestách neustále nedodržiavajú. Len nedávno sa začali približovať k limitným hodnotám EÚ, ktoré sa čoskoro sprísnia, keďže prejdú na úrovne založené na dôkazoch, ktoré odporúča Svetová zdravotnícka organizácia. To znamená, že tieto mestá budú musieť zvýšiť svoje úsilie, aby splnili nové normy EÚ v nadchádzajúcich rokoch (pozri body 23 – 29).

93 Emisie látok znečisťujúcich ovzdušie v kontrolovaných členských štátoch klesajú, ale je nepravdepodobné, že v budúcnosti splnia záväzky v oblasti znižovania, pokiaľ nebudú v plnej miere vykonané a účinné všetky existujúce aj dodatočné opatrenia (pozri body 30 – 34).

94 Poznamenávame tiež, že prahové hodnoty pre oznamovanie hluku sa vzťahujú len na časť obyvateľstva EÚ, ktorá môže byť vystavená škodlivým hladinám hluku. Na rozdiel od pravidiel EÚ o kvalite ovzdušia neexistujú žiadne limitné hodnoty ani ciele EÚ v oblasti zníženia hluku (pozri body 36 – 38).

95 Je ťažké posúdiť pokrok dosiahnutý pri znižovaní hluku. Je to spôsobené najmä nedostatkami a oneskoreniami pri posudzovaní a oznamovaní rozsahu hluku zo strany väčšiny členských štátov EÚ. Nepravidelné mapovanie hluku pripravuje orgány o vedomosti o rozsahu problému a v dôsledku toho o vystavení občanov škodlivým hladinám hluku (pozri body 40 – 44). Z odhadov Európskej environmentálnej agentúry vyplýva, že je nepravdepodobné, aby sa do roku 2030 dosiahol cieľ nulového znečistenia pre zníženie hluku, a počet ľudí, ktorí sú chronicky rušení hlukom z dopravy, sa dokonca môže zvýšiť (pozri bod 45).

96 V právnych predpisoch EÚ sa od miest vyžaduje, aby vypracovali plány a prijali rôzne opatrenia na riešenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom. Zistili sme, že v niekoľkých prípadoch boli akčné plány buď oneskorené, alebo neboli vypracované. Neúčinné akčné plány bránia včasnej a účinnej reakcii na znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom a chýbajúci akčný plán môže viesť k nekoordinovaným alebo dokonca prekrývajúcim sa opatreniam (pozri body 47 – 55).

97 Zistili sme, že opatrenia proti hluku nie sú vo vybraných mestách prioritou a v najlepšom prípade sa vykonávajú len čiastočne (pozri body 41 – 42, 44 a 53 – 55). Zastávame názor, že chýbajúce ciele EÚ v oblasti znižovania hluku odrádzajú členské štáty, aby uprednostňovali opatrenia na účinné zníženie hluku. Po porovnaní účinnosti smernice o kvalite okolitého ovzdušia a smernice o znížení národných emisií určitých látok so smernicou o environmentálnom hluku sme dospeli k záveru, že existencia noriem kvality ovzdušia a národných cieľov znižovania emisií na úrovni EÚ mala pozitívne účinky, pokiaľ ide o lepšiu kvalitu ovzdušia (pozri body 27 – 29 a 32).

Odporúčanie – Stanovenie priorít pre opatrenia proti znečisteniu hlukom

Komisia by mala posúdiť uskutočniteľnosť:

- a) zavedenia cieľov EÚ v oblasti znižovania hluku a limitov hluku do smernice o environmentálnom hluku
- b) zosúladenia vykazovania prahových hodnôt platných pre expozíciu hluku čo najviac s prahovými hodnotami odporúčanými Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Cieľové dátumy vykonania: 2029

98 Od Komisie sa vyžaduje, aby aktívne monitorovala a konala v prípade nedodriavania právnych predpisov EÚ všetkými členskými štátmi. Zistili sme, že strategický nástroj Komisie, konkrétne postup v prípade nesplnenia povinnosti, je zdĺhavý proces, ktorý nie je vždy účinný pri zabezpečovaní toho, aby vybrané mestá dodržiavali pravidlá EÚ týkajúce sa znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom. Nedodriavanie právnych predpisov EÚ členskými štátmi znamená, že úsilie o zmiernenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom a teda zníženie zodpovedajúcich negatívnych vplyvov na zdravie občanov EÚ vo vybraných mestách neboli plne účinné (pozri body 56 – 63).

99 Zistili sme, že vybrané mestá zápasia s vykonávaním účinných opatrení (pozri body 64 – 90). Niektoré riešenia viedli k čiastočnému zníženiu znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom. V iných prípadoch sa problém rieši lokálne, ale znečistenie ovzdušia a hluk sa v priľahlých oblastiach zvyšujú (pozri body 71, 77 – 79). Dlhodobá účinnosť je neistá, pretože ich vykonávanie bolo brzdené nedostatočným plánovaním, čo viedlo buď k nedostatočnej akceptácii zo strany časti obyvateľstva, alebo k veľmi nízkej úrovni záujmu. To často vedie k zníženiu alebo niekedy k odloženiu opatrení (pozri body 73, 78 a 80).

100 Zistili sme aj nedostatočnú regionálnu koordináciu, ktorá je potrebná na účinné riešenie cezhraničných tokov látok znečisťujúcich ovzdušie (ako sú prekursor ozónu alebo tuhé častice) a na zabezpečenie toho, aby opatrenia priniesli želané výsledky. To výrazne obmedzuje účinnosť opatrení prijatých v rámci administratívnych hraníc mesta, keďže samotné mestá nedokážu riešiť znečistenie spôsobené inde (pozri body 81 – 87).

101 A napokon sme zaznamenali, že projekty financované EÚ s prvkami zameranými na riešenie znečistenia ovzdušia a znečistenia hlukom často nemajú ukazovatele, ktoré by umožnili posúdiť ich prínos k riešeniu týchto problémov (pozri body 88 – 90).

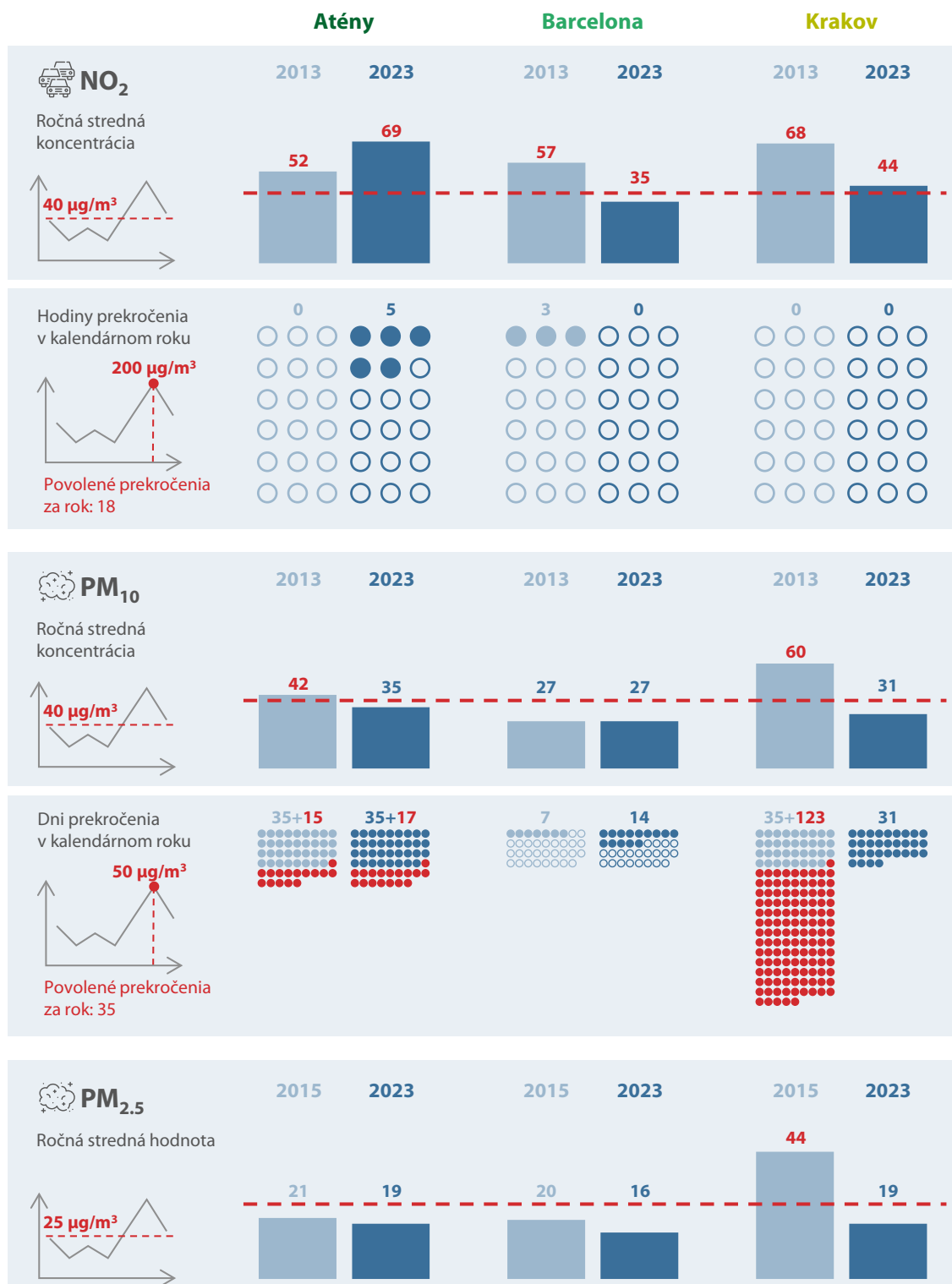
Túto správu prijala komora I, ktorej predsedá Joëlle Elvinger, členka Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí dňa 20. novembra 2024.

Za Dvor audítorov

Tony Murphy
predseda

Prílohy

Príloha I – Vybrané mestá kontrolované na základe limitných hodnôt EÚ

Pozn. k **prílohe I**: hodnoty uvedené pre NO₂, PM₁₀ a PM_{2.5} predstavujú najvyššiu ročnú priemernú koncentráciu v meste vykázanú jeho meracími stanicami po odpočítaní akéhokoľvek príspevku z prírodných zdrojov. Za Atény nie sú za rok 2013 a 2014 k dispozícii cieľové hodnoty O₃. Hodnoty O₃ predstavujú počet dní prekročenia dlhodobého cieľa stanoveného v smernici o kvalite okolitého ovzdušia, hoci neexistuje lehota na splnenie dlhodobého cieľa.

Zdroj: EDA na základe dostupných údajov EEA tak, ako ich poskytli členské štáty.

Príloha II – Kontrolované projekty

Č.	Mesto	Názov projektu	Príspevok EÚ a zdroj (mil. EUR)	Typ projektu	Ukazovatele ovzdušia a hlukové indikátory
1	Atény	Mestská obnova cesty Irinis III	0,5 (EŠIF)	Zelená infraštruktúra	Áno
2	Atény	Rozšírenie trate metra v Aténach, Haidari – Piraeus	295,3 (EŠIF)	Infraštruktúra	Nie
3	Atény	Elektromobilita (nabíjačky všade, mestské elektrické autobusy, elektrické taxíky)	220,0 (RRF)	Infraštruktúra	Nie
4	Atény	LIFE Index-vzduch, vývoj integrovaného nástroja na riadenie dávky expozície na zníženie tuhých častíc vo vzduchu	40,1 (LIFE)	Výskum	Nevzťahuje sa
5	Atény	Plán kvality ovzdušia a vybavenie a postupy národného laboratória pre kvalitu ovzdušia pôsobiaceho na ministerstve životného prostredia a energetiky	0,2 (EŠIF)	Plány, vybavenie	Nevzťahuje sa
6	Barcelona	Zelené osi a námestia v Eixample	25,9 (RRF)	Zelená infraštruktúra	Nie
7	Barcelona	Nízkoemisná zóna v Barcelone	3,0 (RRF a EŠIF)	Infraštruktúra	Nie
8	Barcelona	Stanica metra Ernest Lluch	16,7 (EŠIF)	Infraštruktúra	Nie
9	Barcelona	Bicivia	13,1 (EŠIF)	Infraštruktúra	Nie
10	Krakov	Program znižovania emisií pre mesto Krakov	0,7 (EŠIF)	Vykurovanie	Áno
11	Krakov	Park Zabłocie – stanica Wisła	0,3 (EŠIF)	Zelená infraštruktúra	Nie
12	Krakov	Električková trať pozdĺž cesty Trasa Łagiewnicka	28,8 (EŠIF)	Infraštruktúra	Nie
13	Krakov	Projekt People-Driven: Adapting Cities for Tomorrow	0,5 (LIFE)	Zelená infraštruktúra	Nie
			605,8		

Zdroj: EDA na základe údajov poskytnutých členskými štátmi.

Skratky

AAQD: smernica o kvalite okolitého ovzdušia

EEA: Európska environmentálna agentúra

END: smernica o environmentálnom hluku

NECD: smernica o znížení národných emisií určitých látok

NEZ: nízkoemisná zóna

NH₃: amoniak

NMVOG: nemetánové prchavé organické zlúčeniny

NO₂: oxid dusičitý

O₃: prízemný ozón

PKO: plán kvality ovzdušia

PM: tuhé častice

RRF: Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti

SO₂: oxid siričitý

WHO: Svetová zdravotnícka organizácia

ZFEÚ: Zmluva o fungovaní Európskej únie

Glosár

Aglomerácia: mestská oblasť s vysokou hustotou obyvateľstva. V EÚ má aglomerácia viac než 250 000 obyvateľov na účely smernice o kvalite okolitého ovzdušia alebo 100 000 obyvateľov na účely smernice o environmentálnom hluku.

Emisné normy Euro: emisné normy pre ľahké úžitkové vozidlá znečisťujúce ovzdušie stanovené v rade nariadení EÚ (Euro 1 až Euro 6).

LIFE: finančný nástroj na podporu vykonávania politiky EÚ v oblasti životného prostredia a klímy prostredníctvom spolufinancovania projektov v členských štátoch.

Plán kvality ovzdušia: dokument vypracovaný členským štátom pre zóny kvality ovzdušia, v ktorých koncentrácia látok znečisťujúcich ovzdušie prekračuje limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu EÚ.

Postup v prípade nesplnenia povinnosti: postup, ktorým Komisia prijíma opatrenia v rôznych fázach proti členskému štátu EÚ, ktorý si neplní svoje povinnosti vyplývajúce z práva EÚ.

Strategické hlukové mapy: grafické znázornenie celkového vystavenia danej oblasti hluku z konkrétnych zdrojov.

Subsidiarita: zásada, podľa ktorej EÚ prijíma opatrenie len vtedy, ak je to účinnejšie ako opatrenie prijaté na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Zaťaženie chorobou: Svetová zdravotnícka organizácia meria rozsah, v akom choroba ovplyvňuje život v danej populácii, na základe úmrtnosti (roky stratené v dôsledku predčasnej smrti) a chorobnosti (roky života ovplyvnené chorobou).

Zóna kvality ovzdušia: zemepisná oblasť, ako je aglomerácia, na ktorú členský štát rozdeľuje svoje územie na účely posudzovania a monitorovania kvality ovzdušia.

Odpovede Komisie

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/sr-2025-02>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/sr-2025-02>

Auditorský tím

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky jeho auditov, ktoré sa týkajú politik a programov EÚ alebo tém súvisiacich s riadením z konkrétnych rozpočtových oblastí. EDA vyberá a navrhuje tieto auditorské úlohy tak, aby mali maximálny vplyv, pričom sa zohľadňujú riziká z hľadiska výkonnosti či zhody, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Tento audit výkonnosti vykonala auditorská komora I Udržateľné využívanie prírodných zdrojov, ktorej predsedá členka EDA Joëlle Elvinger. Audit viedol člen EDA Klaus-Heiner Lehne, podporu mu poskytol Thomas Arntz, vedúci kabinetu, Marc-Oliver Heidkamp, ataše kabinetu; Emmanuel Rauch, hlavný manažér, Katarzyna Radecka-Moroz, vedúca úlohy; Milan Šmíd, Anna Zalega, Vasileia Kalafati a Jonas Kathage, audítori a audítorky. Laura Mcmillan poskytla jazykovú podporu a Judita Frangež poskytla sekretársku podporu.

Zľava doprava: Judita Frangež, Jonas Kathage, Katarzyna Radecka-Moroz, Marc-Oliver Heidkamp, Klaus-Heiner Lehne, Emmanuel Rauch, Anna Zalega, Milan Šmíd a Vasileia Kalafati.

AUTORSKÉ PRÁVA

© Európska únia, 2025

Politika týkajúca sa opakovaného použitia materiálov Európskeho dvora audítorov (EDA) je stanovená v [rozhodnutí EDA č. 6/2019](#) o politike otvoreného prístupu a opakovanom použití dokumentov.

Pokiaľ sa nestanovuje inak (napr. v osobitnom upozornení o autorských právach), obsah materiálov EDA vo vlastníctve EÚ podlieha licencií [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Vo všeobecnosti je preto opakované použitie povolené pod podmienkou, že sa náležite uvedie zdroj a označia prípadné zmeny. Tí, ktorí opakovane používajú obsah EDA, nesmú skresliť pôvodný význam alebo odkaz. EDA nenesie zodpovednosť za žiadne dôsledky opakovaného použitia.

V prípade, že konkrétny materiál zobrazuje alebo opisuje identifikovateľné súkromné osoby, napr. fotografie zamestnancov EDA, alebo ak obsahuje prácu tretej strany, je potrebné získať dodatočné povolenie.

Ak je tento súhlas udelený, ruší a nahrádza sa ním uvedené všeobecné povolenie a jasne sa vymedzí každé prípadné obmedzenie týkajúce sa použitia.

V prípade použitia či šírenia obsahu materiálov, ktoré EÚ nevlastní, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Fotografia 2 v rámečku 3: © [stock.adobe.com/Sergii Figurnyi](https://stock.adobe.com/Sergii_Figurnyi).

Ilustrácie 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 a príloha I – ikony a fotografie: tieto symboly boli navrhnuté pomocou zdrojov z webovej stránky [Flaticon.com](https://flaticon.com). © Freepik Company S.L. Všetky práva vyhradené.

Politika EDA týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa nevzťahuje na softvér ani dokumenty, ktoré podliehajú právam priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, ochranné známky, zapísané dizajny, logá a názvy.

Webové sídla inštitúcií Európskej únie v rámci domény europa.eu obsahujú odkazy na sídla tretích strán. Keďže sú mimo kontroly EDA, odporúčame vám oboznámiť sa s ich politikami ochrany osobných údajov a autorských práv.

Použitie loga EDA

Logo EDA sa nesmie použiť bez predchádzajúceho súhlasu Európskeho dvora audítorov.

AKO CITOVAŤ

Európsky dvor audítorov, [osobitná správa 02/2025](#): *Znečistenie miest v EÚ – V mestách je čistejší vzduch, ale stále príliš hlučno*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025.

HTML	ISBN 978-92-849-3729-5	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/1487310	QJ-01-24-041-SK-Q
PDF	ISBN 978-92-849-3730-1	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/6463885	QJ-01-24-041-SK-N

Znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom môžu poškodiť naše zdravie obzvlášť v mestských oblastiach, v ktorých žije väčšina občanov EÚ. Skontrolovali sme, ako vybrané mestá vykonávajú pravidlá EÚ určené na lepšiu ochranu nášho zdravia. Zistili sme, že hoci sa kvalita ovzdušia zlepšuje, normy kvality ovzdušia buď nie sú vždy splnené, alebo boli splnené len nedávno. Zistili sme tiež, že naše mestá sú stále príliš hlučné. Zastávame názor, že chýbajúce ciele EÚ v oblasti znižovania hluku odrádzajú členské štáty, aby uprednostňovali opatrenia na zníženie hluku. Poznamenávame tiež, že prahové hodnoty pre oznamovanie hluku sa vzťahujú len na časť obyvateľstva EÚ, ktorá môže byť vystavená škodlivému hluku. Odporúčame opatrenia na zníženie škodlivých hladín hluku.

Osobitná správa EDA podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/contact

Webová stránka: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors